AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

No. 35-tas | Telefonas Dial 5-1094 | WORCESTER, MASS., 29-tą RUGPIUČIO (AUG.) 1936 M. | Kaina 5 Centai | VOL. XIX

JAU TIKTAI SAVAITĖ LAIKO BELIKO

Jau tiktai savaitė laiko beliko iki Amerikos Lietuvio metinio parengimo. Šis parengimas yra vienintėlis, iš kurio tikimasi padaryt šiek tiek pelno del palaikymo savosios spaudos. Laikraštis vien iš prenumeratos užsilaikyt negali, užtaigi reikia ieškot pašalinių įplaukų.

Šitas Amerikos Lietuvio metinio išvažiavimo prisirengimas jam daug lėšuoja. Taigi, reikia didelio ir įtensyvio darbo, kad subalansavus išlaidas. Del šio išvažiavimo yra užkviesta žymūs kalbėtojai, gerb. Uždavinys, ką-tik atvykęs į Suv. Valstijas su Vilniaus Vadavimo reikalais ir V. Čekanauskas, Amerikos Lietuvio bendradarbis iš Hartford, Conn. Dalyvaus Juozo Bliudžiaus Benas. Taipgi užkviesta Aušrelės choras. Bus žymus lietuvių magikas, A. Jonelis, kuris parodys visokių "triksų".

Apart čia trumai sužymėto programo dalyvių, seka išlaimėjimai. Išlaimėjimai bus naudingi kiekvienam, kuris tik juos laimės. Tie išlaimėjimai mums daug lėšuoja. Užtaigi prašome savo gerb. skaitytojų tuojau pasiskubint atsiteis už išlaimėjimo knygeles, ir sykiu grąžint tikietų galus, kad juos galėtumėm tinkamai ir laku prirengt del išlaimėjimo.

Jei kurie iš musų skaitytojų negalit išlaimėjimo tikietukų išplatyt, tai bandykit patys ant savo vardo išrašyt, nes tuomi, apart laimėjimo, dar prisidėsit ir prie savosios spaudos palaikymo. Visų tų musų skaitytojų vardai, kurie pasidarbavo del savosios spaudos palaikymo, tilps Amerikos Lietuvy.

Amerikos Lietuvio Administracija
14 Vernon St., Worcester, Mass.

Lenkai Baudžia Kunigus už tai kad Lietuvių Pavardes Rašo Lietuviškai

Niekam nepaslaptis, kad Vilniaus kraštas lietuviškas. Visiems taip pat gerai žinoma, kad tiek rusai, tiek lenkai lietuviškas pavardes visuomet kraipydavo. Iš lietuvio Vabalo padarydavo Žuk arba Žukowski, iš Margio—padarydavo Margewicz, iš Galatilčio — darydavo ir tebedaro Golotylec, iš Kalnėno — Zagurski ir t.t. Nepriklausomoje Lietuvoje tokis lietuviškųjų pavardžių darkymas sustabdytas. Ruo šiamas įstatymas, kuriuo lengvai kiekvienas savo sugadintą pavardę galės atlietuvinti, atitaisyti padarytą skriaudą ir panieką jo giminės vardui. Pavergtame Vilniaus krašte ir toliau lietuviai niekinami, darkomos jų pavardės, prisegamos įvairios lenkiškos uodegos. Tačiau lietuviai kunigai Vilniaus krašte, lietuviškas pavardes rašo lietuviškai, taip kaip jos žmonių nuo amžių yra tariamos. Tai labai nepatiko okupacinei lenkų valdžiai ir neseniai atsiuntė grąsinamus raštus iš teismo vienuolikai kunikų lietuvių tik švenčionių apskrityje. Kaltinamuosius nutarimus gavo šie lietuviai kunigai: kun. Al. Mikaila — iš Daugeliškio, kun. Ad. Zaremba iš Paringės, kun. Z. Butkevičius iš Dukšto, kun. B. Budreckis iš Vasiunų, kun. K. Gumbaragis iš Mielegėnų kun. M. Prelgauskas iš Tverečiaus, kun. Vl. Varanavičius iš Ceikinių, kun. St. Valukevičius iš Palušės, kun. P. Prunskus iš Palušės kun. Fl. Nevieras, iš Pryjaznės ir kun. V. Miškinis iš Palušės.

Dzukas Vilnietis

ISPANIJOS CIVILIS KARAS TĘSIASI TOLIAU

Madridas, Ispanija, rugpiučio 27. — Šiomis dienomis įvyko svarbūs mušiai tarpe sukilėlių ir valdžios kariuomenių. Kruviniausi mušiai buvo San Sebastian ir Guadarrama frontuose. Prie šitų mušių fašistų vadai, generolai Emilio Mola ir Francisko Franko jau rengėsi nuo seniau. Gen. Franko persitraukė keletą tukstančių sužvėrėjusių Afrikos maurų, sustiprino oro eskadriles ir laivyną prie San Sebastian. Ir kuomet jau viskas buvo gatava, tai užsienio spaudos atstovams pasižadėjo šią savaitę but Madride ir tokiu budu užbaigti "raudonojo teroro" dienas. Tiems sukilėlių generolų speliojimams patikėjo ir pats Karalius Alfonso XIII, kuris 1931 metais turėjo apleisti savo monarkišką sostą Ispanijoje. Jis dabar savo laiške parašė sukilėliams, kad "laimėjimas musų pusėj, duokit žodį, esu pasirengęs bile kuo jums patarnaut". Matytis monarkas siulėsi del atsteigimo monarkijos. Tačiau išėjo kitaip: išėjo, kad sukilėliai buvo valdžios paiegų atmušti atgal. Sakoma, kad šiame sukilėlių ofenzyve žuvo virš 2,000 kariautojų iš abiejų pusių.

Dabar Prancuzija organizuoja bendro fronto komitetą, į kurį yra kviečiamos visos didesnės valstybės. To komiteto susirinkimas manoma laikyt Londone. Prancuzija reikalauja, kad nė viena valstybė nesikištų į Ispanijos vidaus reikalus ir kad stotų gabenę amuniciją.

Agresyviškiausiomis šalimis, kurios norėtų pasinaudoti iš ispanų naminio karo, yra Vokietija su Italija. Jei ne kitos valstybės — Prancuzja, Anglija ir Sovietų Rusija, tai jau gal senai tos dvi fašistinės valstybės butų padarę intervenciją ir užsmaugė teisėtą ispanų vyriausybę. Bet dabar pakol kas dar nedrįsta, laukia talkininkų. Bet belaukiant talkininkų, priešais—Sovietų Rusija padidino savo kariuomenę iki 2-jų milijonų. Vokietija, nenorėdama pasiduot rusams, savo kariuomenės prievoles pailgino iki 2-jų metų, tokiu budu, sulig prancuzų apskaitliavmo, jų kariuomenės skaitlynė taikos laiku sieks iki 2,040,000 kareivių. Tokis Vokietijos išsišokimas sujudino visą Europą. Dabar visos valstybės sujudo ginkluotis.

Jau šiandien pirmose apsiginklavimo eilėse stovi Vokietija su 1,365,000 kareivių, Italija su 1,250,000 ir Rusija su 1,200,000 kareivių. Gi Prancuzija po ginklu turi 654000 kareivių, Lenkija 266,000; Anglija 213,000; Rumunija 141,500; Čekoslovakija 109,000; Jugoslavija 107,000 ir Belgija 63,000. Jeigu karas kiltų, kariaujančios šalys savo kareivių skaičių lengvai gali sutrigubinti. Tai matome prie ko veda pasaulį kaikurie nelemti fašistinių valstybių gaivalai.

STALINAS PERSPĖJO SAVO ARMIJAI, KAD KARAS ARTI

London. — "London Evening Post", paskelbė buk diktatorius Stalinas, per slaptą radio kalbą Sovietų Rusijos Raudonąjai armijai, didžiausiai pasauly, įsakė jai buti pasirengus prie karo bile minutę. Sovietų užrubežinis departamentas Maskvoje tą žinią užginčino, kad Stalinas butų taip kalbėjęs, bet laikraštis "Daily Mail" taipgi patalpino diktatoriaus kalbą, tvirtindamas, kad kalba buvo perduota trumpų bangų radio ir kad buvo patvirtina iš kitų pasitikėtinų šaltinių.

Sovietų diktatorius sekančiai pareiškė: "Raudonųjų pulkų draugai, mes esame reikšmingų įvykių išvakarėse. Dabar bile minutę Jųs galite buti pašaukti paaukoti savo gyvybes proletarų gimtynės apginimui". Londone, tokis pareiškimas yra laikomas kaipo griežtas atsakymas Hitleriui, kurs neseniai padvigubino Vokietijos armiją per įvykdymą dviejų metų militariškos tarnystės. Militariški specialistai atkreipė domę į tai, kad Sovietai netik turi didžiausią oro iegą pasaulyje, bet ir jos armija y a iš apie 1,000,000 kareivių gi gali 2,000,000 kareivių pašaukti į karą iš po nakties.

Ikšioliai Stalinas niekuomet nebuvo kalbėjęs ypatiškai Raudonajai Armijai. Paprastai Karo Komisaras Vorošiloff kalbėdavo armijai. Tarp kitko, Stalinas pareiškė per radio: "Jau tėjo momentas, kurio laukėte ir dabar Jusų gimtinė šalis tikisi, kad atliksite savo užduotį. Musų priešai jau užima pozicijas, tai bukite pasirengę. Priešai yra prie musų garbingos šalies sienų".

Iš pasitikėtinų šaltinių buvo pareikšta, kad sovietų diktatorius Stalinas norėjo pagązdint Vokietiją ir kartu įkvėpti daugiau patriotizmo savo armijoje; Sovietų Rusija nesirengia kariauti nė prieš Vokietiją, nė prieš kitą kokią Europos šalį. Hitleris irgi neprisirengęs kariauti, nepaisant jo didelės agitacijos prieš Sovietų Rusiją.

Nemuno Krante Rado 10,000 Metų Suakmenėjusį Jurų Gyvį

Rugpiučio pradžioje Lietuvoje buvo rastas tikrai retas radinys. Dešinajame Nemuno krante buvo rastas didelis gabalas titnago, kuriame yra suakmenėjęs juros gyvis. Spėjama, kad atrastasis titnigas yra nemžiau, kaip 10.-000 metų senumo. Tokių radinių Lietuvoje beveik nepasitaikydavo. Šiuo gyviu labai susidomėjo Lietuvos mokslininkai ir jau pradėjo rastąjį titnagą ir jame įstrigusį jurų gyvį tinkamai tyrinėti.

© NEWS-WEEK

ISPANIJOS SUKILIMO PASEKOS

Tik vienoj iš ypatingų Barcelono gatvių matome sukilimo pasekų vaizdą, kuomet valstybės kariuomenė susirėmė su sukilėliais. Dabar tas milijoninis Barcelono miestas jau randasi valdžios kontrolėj.

LIETUVOS DELEGATAI Į III PASAULINĘ ENERGIJOS KONFERENCIJĄ J. A. V.

Š. m. rugpiučio mėn. 21 d. prancuzų laivu "Ille de France" iš Havro uosto išvyksta Lietuvos delegatai į Š. Ameriką, į Trečiąją Pasaulinę Energijos Konferenciją, kuri įvyks Vašingtone rugsėjo mėn. 7 — 12 d.

Lietuvos delegatai: prof. J. Čiurlys, Vyriausias geležinkelių direktorius, Lietuvos tautinio energijos komiteto pirmininkas ir prof. S. Kolupaila, to komiteto energijos ukiui tirti komisijos pirmininkas. Prof. Kolupaila anksčiau dalyvavo energijos konferencijos sesijoje Berlyne, Bazelyje ir Barcelonoje.

Svečiai bus New Yorke rugpiučio 27 dieną ir ant rytojaus pradės prieškonferencijinę ekskursiją: Čiurlys rugp. 28 d. bus Philadelphijoj, rugp. 31 d. Schenectady, rugsėjo 1-3 d. Chicagoj, rugsėjo 4 d. Pittsburghe. Jis lankys elektrifikuotus geležinkelius, pramonės įmonės ir mokslo tyrimų laboratorijas. Prof. Kolupaila rugp. 28 d. bus New Yorke, rugp. 29 d. Bostone, rugp. 30-31 d. prie Niagaros kroklio, rugsėjo 1 d. Pittsburghe, rugsėjo 2 d. Zanesville, rugsėjo 3-5 d. Knoxville ir Tennessee slėnio darbuose.

Kongresui pasibaigus, prof. Kolupaila vyks į didelę transkontinentinę kelionę per visas J. A. valstybes ir Kanadą iki Ramiojo okeano. Jo lankymo vietos: rugsėjo 15 d. Montreal, rugs. 16 d. Ottawa, rugs. 17 d. Niagara Falls, rugs. 18 d. Chicago, rugs. 20 d. Glasgow, rugs. 21 d. Ephrata, rugs. 22 d. Seattle, rugs. 24 d. Portland, rugs. 26 d. San Francisco, rugs. 28 d. Los Angeles, rugs. 29 d. milžiniškos Boulder Dam užtvankos statyba, rugs. 30 d. Didysis Colorado upės kanjonas, spalių 2 d. Memphis prie Mississippi upės. Jis grįžta į New Yorką spalių 4 d. ir turės laiko iki laivui išplauksiant spalių 10 d.

Prof. Kolupaila, kaip Lietuvos fotomėgėjų sąjungos pirmininkas, atsiveža su savimi nemažą dailių Lietuvos vaizdų kolekciją ir juos gal pademonstruos Amerikos lietuviams.

Jei profesorius neturėtų laiko ekskursijų metu, lietuvių kolonijų lankyti, tai jis paskirs kelias laisvas dienas spalių mėn. Kartu jis norėtų susipažinti su Amerikos lietuviais, ypač su inžinieriais, fotomėgėjais ir skautais.

Ispanija Pilnai Atmokės Suv. Valstijoms Už Nuostolius

Washington, D. C. — Sukilimo grąsinama Bendro Fronto vyiausybė Ispanijoj pranešė Suv. Valstijoms, kad bus pilnai atlyginta už visas Amerikos nuosavybes, kurias ji perims bekovodama prieš sukilėlius. Formališkas raštas šiuo reikalu buvo įteiktas Amerikos Atstovybei per Madrido Užsienio valdininkus. Vienok, tame rašte nebuvo pažymėta apie atsakomybę už Suv. Valstijų nuosavybes, kurios randasi sukilėlių rankose. Prieš keleta savaičių valdžia paėmė Ford Motor ir General Motor automobilių dirbtuves. Laike civilio karo buvo konfiskuota kiek privatiškų Amerikos piliečių automobilių.

16 Žmonių Sušaudyta Už Suokalbį

Maskva. — Užsibaigus teismui, kuriuo buvo atidengtas suokalbis nužudyti diktatorių Josef Staliną ir kitus aukštus valdininkus, 16 bolševikų buvo nubausti sušaudymu. Pasigailėjimo prašymai įteikti valdžiai buvo atmesti. Bausmė buvo įvykdyta į trumpą laiką. Gregory Zinovieff ir Leo Kamenoff, du vadai 1917 metų revoliucijos, artimi ir pasitikėtini Lenino patarėjai ir judviejų keturiolika kitų draugų buvo išvesti žmonių skerdyklon ir sušaudyta. Visi 16 buvo apkaltinti už rėmimą prieš-valstybinio judėjimo po Leono Trotzkio vadovyste. Dar penki, buvę aukščiausios tarybos nariai laukia teismo ir gal mirties bausmės.

Hoenefoss, Norvegija. — Leonas Trotzkis pareiškė, kad jo pareiga yra atidengti vieną iš didžiausių prasikaltimų pasaulio istorijoj ir atkeršyti už nekaltų žmonių nužudymą.

Dancigo Naciai Suėmė Socialistus

Laisvas Dancigo Miestas. — Dancigo Laisvojo miesto nacių vyriausybė kirto naują smugį prieš savo opoziciją su įkalinimu dvylika Socialistų Darbininkų Atletų Sąjungos narių ir uždraudė jiems laikyti atletų susirinkimą, kurs turėjo įvykt šeštadienį. Policininkai suėmė socialistus, kaip tik jie sugrįžo iš Danijos, kur jie ėmė dalyvumą darbininkų futbolo rungtynėse. Jie buvo kaltinami už pažeminimą Dancigo vyriausybės Danų spaudos reporteriams.

Vokiečių įsakymas pailginantis priverstiną militarišką tarnybą sukėlė neramumo tarp gyventojų, nes visi mano, kad Dancigo liuosnoriai, kurie tarnauja Vokietijos kariuomenėje turės ištarnauti naują dviejų metų laikotarpį.

Lietuva Turi 60 Milijonų Tonų Durpių

Lietuvos žemės turtams tirti komitetas neseniai, be kitų darbų, pradėjo tyrinėti ir Lietuvoje esamus durpynus. Tai yra labai plati darbo dirva. Juk durpės tuo tarpu yra vienintėlis kasimas kuras, randamas Lietuvoje. Nors durpių reikšmė bendrame Lietuvos ukyje dabar yra nedidelė, tačiau neabejojama, kad ji nuolatos augs. Lietuvoje durpių tinkamų pramonei ir kurui yra apie 60 milijonų tonų. Prie dabartinės durpių gamybos jų gali užtekti labai ilgam laikui.

Durpių tyrimo darbas yra gana didelis ir jis užtruks apie 10 metų. Jį dirbant Lietuvos inžinieriai turės naudotis kitų kraštų patyrimu, nes savarankiški tyrimai yra per brangus ir dažnai net visai neįmanomi. Artimiausiu laiku Lietuvos žemės turtams tirti komitetas numato svarstyti kelis svarbesnius durpių suvartojimo ir durpynų klausimus. Iš jų paminėtini: dabartinės durpių pramonės Lietuvoj tyrimas, durpių kainų sumažinimo klausimas, ukininkų durpininkystės plėtimo tyrimas ir kiti. Šiemet pradėti durpių tyrimo darbai kitais metais bus dar daugiau praplėsti ir plačiau vedami.

PUIKI PROGA ĮDĖTI MAŽĄ AR DIDELĮ KAPITALĄ
Tiem, Kurie Nori Patalpinti Pinigus Akcijose Patartina Skaityti "Nejausminga Mažuma" (The Unemotional Minority)
SIUNČIAM NEMOKAMAI KOPIJĄ REIKALAUJANTIEMS
W. J. CALVERT CO.
Saugus Pinigų Patalpinimai
State Mutual Bldg. Tel. Dial 2-3670 ir 4-9339 Worcester, Mass.

AR UŽ AIRIUS AR UŽ SAVO DRAUGUS BALSUOSIM?

Rašo Vincas F. Jankauskas

Laikas nuo laiko musų laikraščiai ir draugijos ragina musų žmones, turinčius tiesą balsuoti rinkimuose, kad, jie dalyvautų organizuotai Amerikos politikoje. Mat taip elgiasi kitos tautos, ypatingai miesto ar valstijos rinkimuose. Tai yra labai geras patarimas, bet męs turime žiurėti už kokius žmones męs savo balsus metame. Nes jau per daug šiame veikime pasivėlinome, kad galėtumem savo balsu labai svarbiai nusverti rinkimus į savų žmonių pusę. Gaila, jau nuo seniau įsigyveno Amerikos politikoje, ypatingai rytinėse valstijose, viena tula tauta — airiai, kurie visada atmeta kitų tautų visus reikalavimus bei pasiųlymus, kurie yra paremti ant tokių organizuotų tautinių pagrindų. Airiai tiesiog kitoms tautoms pasako, kad nėra amerikoniškai priimta darbuotis politikoje organizuotomis tautomis ir kad reikia joms priklausyti vien tik prie jų (airių) kliubų, kuriuose, žinoma, jų skaitlius perviršina visas kitas tautas sudėjus į kruvą.

Kaip iš laikraščių matosi, nusiskundžia musų tautiečiai airių tokiais pasielgimais Chicagoje, Bostone, New Yorke, Newarke, Jersey City ir kitur. Taip tai airiai daro ir su lenkais, o į miesto ar valstijos vietas kemša vien tik airius.

Airiai valdo tuose miestuose ugnagesius, policiją ir kitas vietas beveik visuose rytinių valstijų miestuose. Jie valdo per juos tuos miestus ir net valstijas. Kur tik jiems pasiseka paimti politinę galią į savo rankas, tenais jie pakelia saviems algas, priveisia valdžiose vietose savo giminaičių ir savo tautiečių, o visiems gyventojams pakelia vien tik mokesčius ir dar ligi tam laipsniui, kad toki miestai, nors gana turtingi, nuskursta lig jų kreditas nupuola ant tiek, kad jie negauna nei paskolų bankuose užmokėti valdininkams algas. Jiems nereik išduoti sunkius kvotimus, kad gauti vietas. Jie randa labai lengvius budus kaip tą viską apeiti. Męs galime tai gerai matyti iš to, ką daro su Sujungtomis Valstijomis pats Jimmie Farley. Net į aukščiausias vietas nuolat papuola tik tikri "šinkoriai" — "barkeeperiai", kurie visus tuos gabumus kaip valdyti amerikonus išmoko bekilnodami alaus stiklus girtuokliams paprastai už balsavimus demokratų partijai. Atmenu Woodrow Wilsono laikus, kiek juokų pridarė visam svietui vienas toksai "barkeeperis", kada jį paskyrė finansiniu patarėju į Haitį valstybę, kur tuom laiku Amerika turėjo didelę įtekmę. Tokius pavyzdžius męs turime miestuose Hoboken ir Jersey City, kuriuos valdo majorai "šinkoriai", ir kuriuose mokesčiai stovi daug aukščiau, ne kaip kituose miestuose visoje Amerikoje. Vien tik iš tos priežasties visi seni gyventojai išsikraustė į kaimus, o dirbtuvės į kitus miestus, o namai verti liko vien tik trečdalį to, kiek jie buvo verti prieš tų "barkeeperių" gavimąsi į tas aukštas miestų vietas. Tie mokesčiai nedaleidžia niekam tuos namus nei nusipirkti, nors jie ir yra labai pigus. Daugelis savininkų, pametę savo namus miestui už mokesčius, atsitraukė šalin, nieko negavę. Žinoma, toki namai tuojaus papuolę į politikierių rankas, iš kurių jie daro dideles sumas pinigų sau. Aš pats gyvenau tokiame savo draugo name, už kurį vienu laiku jam siųlė $100,000.00 Vėliau jis tą namą ant senatvės turėjo pamest miestui už "taksus". Taip jau dabar darosi ir su tais namais, ant kurių Sujungtų Valstijų Roosevelto valdžia buvo paskolinus pinigų savininkams. Jie taipgi turi eit lauk, o namai lieka po politikierių "užžiura". Tas valdžios skyrius vadinasi "Home Owners' Loan Corporation" ar HOLC. Mes galime kiek vienas gerai suprasti kokią įtekmę tie demokratų partijos vyrai sau budavoja nuolat ant vargo ir ašarų kitų žmonių, paprastai biedniokėlių.

Tokiu budu jie jau tiek įsiponavo tuose miestuose per keliolika metų, kad niekas neturi nei vilties juos išmesti lauk, nors visi gerai žino, kad tokis valdymas veda visus prie paprastos belaisvės, vargo ir vien tik prie tarnavimo "paklusniai" tiem "barkeeperiams". Tas pats apsireiškimas matosi ir su visa šalia, kurią veda Jim Farley, taipgi tos pačios rušies žmogus "prize fighter" ar "boksininkas". Pas juos vien tik airiai gali gauti darbus, o tie "šinkoriai" sukrovė sau milionus dolerių. New Yorke miestas taipgi tokioje pačioje padėty, tik La Guardia jam šiek-tiek davė atsikvėpti.

Paimant Massachusetts Valstiją, čia demokratų partijos valdžia, jie vel state savo airius Hurley, Curley, O'Brien į aukščiausias valstijos vietas. Žinoma, lietuviai nuo jų kaip negavo nieko pirmiaus, taip negaus ir dabar, bet rasis tokių, kurie už juos vis balsuos, patys nežinodami kam. Bet, ne taip ypatingai yra su republikonais, į kurių partiją paprastai priklauso amerikonai. Jie kaip kada lietuviams duoda vietas ir suteikia musų visai tautai garbę. Štai, (nors musų laikraščiai neminėjo republikonų vardo) jie Maryland Valstijoje paskyrė lietuvį teisėju ir Lietuvos nepriklausomybės dieną paskelbė visos valstijos šventę.

Massachusetts valstijos republikonų partijos kandidaturose nesimato airiškų pavardžių. Jų kandidatų pavardės nepriduoda ypatybę jokiai vienai atskirai tautai, jos parodo gana didelį tautų įvairumą. Į gubernatoriaus vietą kandidatuoja Gerb. Jonas W. Haigis, kurio tėvai pačjo, kaip aš atsimenu, iš Rytinės Prusijos lietuvių, o pats Jonas gimė miestely Turners Falls 1881 metais iš labai neturtingų tėvų. Dar turint tik 9 metus, pasimirus tėvui, jam reikėjo jau rupintis savo motinos ir jaunesnio brolio ir sesers užlaikimu. Daug sykių teko man pirkti nuo jo gatvėse laikraščius, o vėliaus ir kitokios literaturos veikalus jo krautuvėlėje. Turint 18 metų jam pasiseke pasiekt savo gabumų ir visiems nuolatiniu malonumu gauti sau krautuvėlėje pusę "partnerystos". O jau kada galėjo jis pats balsuoti, jį tais metais miestas išrinko savo iždininku ir "taksų" rinkėju. Metas po metui jis kilo vis aukštyn žmonių širdyse ir vietuose, tai Bostone, namie ar Washingtone.

1920 metais jis jau buvo savininku dienraščio "Greenfield Daily Recorder" ir ligi šio laiko jis pats jį redaguoja. Rodos jam lyg buvo paskyrta savo visu amžiu rupintis kudikiais ir kitų žmonių bėdomis. Užauginus brolį ir seserį, po apsivedimui 1913 metais, į septinis metus pasimirė jo žmona, palikdama jam tris mažučius. Jau nuo pat mažens, kaip daug sykių man teko pačiam matyti, jis niekad nesididžiavo pasikalbėti su paprastais "grinoriais", "paliokais", ir kitais, nei anglų kalbos nemokančiais. Jis valdė kelias labdaringas ir kitas ištikimybės reikalaujančias draugijas. Visi žino, kad John Haigis nesuklupo niekur ir visad išpildė ką tik jis pažadėjo.

Jis gyvena dabar Greenfield mieste, kur yra gerokas skaitlius ir musų tautiečių, kurie, aš manau, ji gerai pažistu kaipo malonų ir mandagų žmogų. Aš pats jį savo tautiečiams rekomenduoju netikėdamas sau asmeniškai jokios naudos, nes aš gyvenu New Jersey valstijoj, bet musų tautiečiams priėjus reikalai— ar tautininkams, ar socijalistams, ar demokratams, republikonams ar bolševikams su juomi bus galima rasti išrišimą visuose dalykuose. Balsavimas už jį reiškia pagelbą sau. Bet, gerbiamieji, permaina reikalinga visur ar tai čia, ar tai butų pačiame Vašingtone.

KNYGOS, KURIŲ TURIM PO VIENĄ AR DU EGZEMPLIORIU

VAINIKAI — tilpsta 150 eilėraščių, suredeguotų per Liudą Girą ir 12 kitų pasižymėjusių Lietuvos poetų. 230 pusl. Kaina $1.50

MUSŲ ISTORIJOS PRADŽIAMOKSLIS — su iliustracijomis ir dviem žemėlapiais. Kieti popiero viršeliai. 16 pusl. Kaina 90c

VIDURINIŲ AMŽIŲ ISTORIJA — sutvarkyta iš 28-nių skyrių— V. Zakševskio. Labai svarbi knyga tiems, kurie nori pastudijuot tų amžių istoriją. Knyga susidaro iš 220 pusl. Kaina 2.00

NAUJŲ AMŽIŲ ISTORIJA — V. Zaksevskio. Ši knyga sutvarkyta iš 18-kos skyrių įima visą vidurinių amžių laikotarpį iki Didžiosios Prancuzų Revoliucijos. 173 pusl. Kaina .. $2.00

LIETUVIŲ KALBOS VADOVĖLIS — sutvarkė J. Murka del čiagimių vaikų pramokt lietuvių kalbą. Iliustruota. 149 pusl. Kaina 65c

Čia sužymėtos knygos daugiau vertos negu už pinigą gali pirkt. Siųskit užsakymą, o mes prisiųsim knygas apmokėdami persiuntimo lėšas. Adresuokite —

Amerikos Lietuvis

14 VERNON STREET — WORCESTER, MASS.

Baltimorės miesto majoras — burmistras Howard W. Jackson, Maryland valstybėje

Baltimore, Md.

Ilgus metus buvęs J. Deknis, lietuvių salės šeimininkas ir P. Weizingoff, salės bendrovės prezidentas, atidarė nuosavą vieną iš puikiausių Baltimorės užeigų, vardu John Dekinis & P. Weizingoff (Idle Hour Tavern, 1417 W. Baltimore St.).

Šios užeigos oficijalis atidarymas buvo rugpiučio 12 d. Atidarymo dienoj svečiai ir kostiumieriai buvo oficijaliai užprašyšyti dalyvauti tose iškilmėse. Iškilmės prasidėjo 6 val. vakare ir tęsėsi iki 9 val. vakaro. Per tą visą laiką svečiai buvo vaišinami ko puikiausiai; visokie gėrymai ir užkandžiai buvo duota veltui. Buvo pasakyta ir gražių kalbelių su linkėjimais šeimininkų adrisu. Tarpais orkestra griežė visokius šokius, o norintieji šokti nepaisė, kad šiltas rugpiučio 12-to vakaras, sušilę šoko, kad ir sunkiausį džiazą. Per tą visą laiką vis ėjo kalbos, kad bus miesto majoras Howard W. Jackson, bet tuom kalbom daug kas nenorėjo tikėti, netikėjo ir po to kaip p. P. Weizingoff perskaitė telegramą, kad majoras pasižadėjo buti kaip tik užsibaigs American Legion susirinkimas. Jisoi nesuvylė. Kiek po 11-tos val. atvažiavo taip ilgai lauktas garbingas svetis miesto majoras H. W. Jackson, lydimas didelio skaitliaus Amerikos Legionierių po vadovyste adv. Lastausko. Orkestras pasveikino majorą su maršu ir Amerikos himnu. Po to majoras pasakė trumpą prakalbėlę ir kiek pasilinksminęs, išvažiavo į kitą susirinkimą, kur taippat buvo pasižadėjęs dalyvauti.

Šis majoro atsilankymas į Dekinio ir Weizingoffo užeigą sukėlė nemažai kalbų taip vadinamų politikierių tarpe. Tie politikieriai stebisi patys iš savęs, kad jie nežinojo apie tai, kad majoras dalyvaus Dekinio & Weizingoff užeigos atidaryme, o čia kaip sykis dalyvavo ir dar su dideliu buriu Amerikos Legiono narių. O kaip vėliau papaiškėjo, kad pasibaigus A.L.D. susirinkimui, majoras pasakė: "Dabar važiuojam 1417 W. Baltimore gatve, matome, kad Dekinis ir Weizingoff taippat yra politikieriai, kadangi jie galėjo netik majorą pasiekti, bet ir jį turėti garbingu svečiu, savo užeigos atidaryme. Majoras H .W. Jackson yra labai prielankus lietuviams ir jis dalyvauja jeigu tik jam laikas pavelina visuose svarbesniuose lietuvių susirinkimuose bei parengimuose.

Baigiant, dar reikia pažymėti, kad pp. Weizingoff ir Dekinis yra laboi malonus žmones, už tai jiems ir biznis sekasi. Abudu yra tautinių reikalų rėmėjai. P. Weizingoff yra senas "Am. Lietuvio" skaitytojas. Savo užeigoje jie turi 8 nuolatinis darbininkus, 3 bartenderius, 5 veiterius ir sargą. Beto dar kas vakaras 3 muzikantai groja nuo 9 val. vakaro iki antrai valandai ryto ir yra vienas dainininkas, kuris dainuoja įvairias linksmas daineles. **Dalyvis**

Brooklyn, N. Y.

VARGONININKŲ SEIMAS BROOKLYNE

A.L.R.K. Vargonininkų 25 m. jubiliejinį seimą pagerbti rugp. 18 d. įvyko priešseiminis koncertas ir susipažinimo vakaras Klasčiaus salėje, Maspeth, N. Y., prasidėjo nuo 7 val. vakare, koncertas nuo 8 val. vakare.

Programoje dalyvavo: Maspetho Viešpaties Atsimainymo Par. choras, ved. J. Tamošaičio; Brooklyno Kar. Angelų Par. choras, vedamas Prano Dulkės; Brooklyno Vyrų choras; Maspetho Merginų Trio; solistės: Adelė Janavičiutė, Elzbieto Dragunaitė, Ponia Tamošaitienė, Maspetho par. varg. žmona.

Po programos buvo šokiai grojant Juozo Avižono radio orkestrui. Likęs pelnas nuo šio jubiliejinio porengimo yra Vargonininkų organui "Muzikos žinioms". Vakaro rengimui rupinosi varg. Pranas Dulkė.

Vargonininkų S-gos Jubiliejinis 25 m. seimas įvyko rugpiučio 19, 1936 m., Šv. Jurgio parapijos salėje, 207 York St., Central Brooklyn, N. Y. Prasidėjo su iškilmingomis mišiomis 10 val. ryte Šv. Jurgio parap. bažnyčioje. Giedojo komp. J. Žilevičiaus vedamas choras.

Po sesijų, parapijos salėje svečiams pagerbti nuo 8 val. vak. buvo iškilminga vakarienė, kurioje turėjome progą susipažinti su plačiosios Amerikos lietuviais menininkais ir tautos auklėtojais. Vargonininkai nutarė ir išdirbo gražių planų jaunimą auklėti ir lietuvinti per dainą ir meną. Taip pat nutarė eilę profesinių klausimų.

Vakarienėje dalyvavo keletas šimtų žmonių. Vakaro vad. varg. Brundza, programą vedė Siaušiunas. Kalbėjo: Vilniškis, Stulgaitis, Vaičaitis, Katkauskaitė, Aleksis, Kn. Valantiejus, Kulys, Uždavinys, Kudirka, Kn. Baulonis, Pocius, Maldeika, Olšauskas, Žilevičius, Kn. Simonaitis, Visminas, Konsulas Daužvardis. Dainavo: Nekrašius ir Čižauskai.

Rengėjų vardu varg. Brundza visiems atsilankiusiems išreiškė padėką. **Jonas Valaitis**

Amerikos Lietuvio Skaitytojų Žiniai

Čia pažymim tuos musų skaitytojus, kurie jau pasidarbavo del savo spaudos palaikymo ir prisiuntė pinigus už išlaimėjimo tikietukus:

J. Steponaitis, Brooklyn, N. Y.	1.00
A. Abuoja, Scranton, Pa.	1.00
J. Stanislauskas, Bridgeport, Conn.	1.00
J. Milius, New Britain, Conn.	1.00
J. Worches, New Haven, Conn.	1.40
F. Kulikauskas, Burlington, N. J.	1.00
S. Kalson, Hudson, Mass.	1.00
B. Kamandulis, Worcester, Mass.	1.00
S. Sinkevich, Furnace, Mass.	1.00
J. Sutas, Toronto, Ont., Canada	.25
J. Kripas, Metz, Ind.	1.00
J Gervis, Philadelphia, Pa.	1.00
T. Glodas, Worcester, Mass.	1.00
D. Valangevičia, Worcester	1.00
A. Latvis, Spencer, Mass.	.25
J. Gaidys, Worcester, Mass.	1.00
A. Anužis, Paxton, Mass.	1.00
V. Rimgaila, Philadelphia, Pa.	1.00
F. Tauter, Gardner, Mass.	1.00
D. Junča, Elizabeth, N. J.	1.00
Mrs. Lukauskienė, Easton, Pa.	1.00
P. Dudutis, Elizabeth, N. J.	1.00
J. Januškevičius, W. Hartford, Conn.	1.00
J. Gaizauskis, Peoria, Ill.	1.00
J. Lukšys, Worcester, Mass.	1.00
S. Korkus, Worcester, Mass.	1.00
T. Dorman, Bronx, N. Y.	1.00
A. Krukonis, W. Concord, Mass.	.75
J. Bendoraitis, Buford Alta, Can.	1.00
F. Zimkus, Stamford, Conn.	1.00
R. Kacinsky, Peabody, Mass.	1.00
F. Davainis, Hudson, Mass.	1.50
P. Latvinas, Broad Brook, Conn.	1.00
J. Masaitis, Dundalk, Md.	1.00
J. Lavickas, Waterbury, Conn.	1.00
A. Ruseckas, Dayton, Ohio	1.00
P. Adomėnas, Lewiston, Me.	1.00
P. Adomėnas, Lewiston, Me.	1.00
S. Pikturna, Hartford, Conn.	1.00
J. Monchun, Hartford, Conn.	1.00
B. Raišelis, Bridgeport, Conn.	1.00
V. Zilys, Brooklyn, N. Y.	1.00
S. Mociejunas, Rochester, N. Y.	1.00

Visiems čia sužymėtiems musų skaitytojams tariame širdingai ačiu už pasidarbavimą ir paramą savosios spaudos. Taipgi sykiu norim prisiminti saviesiems, kad jau laiko ne daug teliko iki musų išvažiavimui ir todel prašytumem kaip galint pagreitint savo darbuotę ir grąžint mums išparduotų knygelių galus del vardų paskelbimo ir sanskaitų suvedimo. Visokiais reikalais kreipkites prie mus — Amerikos Lietuvis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Randolph, Mass.

Pereitą Sekmadienio vakarą klausydamas garsaus Major Bowe's radio programo labai nusistebėjau išgirdęs Major Bowes perstatant Praną Šimkų to programo dalyviu. Pr. Šimkus pasisakė esąs 19-kos metų Lietuvis iš Worcesterio. Šio radio programo klausė didelis skaičius žmonių po visą Ameriką, nes šis programas yra leidžiamas per visas žymesnes radio stotis Junktinese Valstijose.

Pranas Šimkus griežė armonika ir dainavo šešiomis kalbomis: Rusiškai, Prancuziškai, Itališkai, Svediškai, Lietuviškai ir Angliškai. Jo muzika ir dainos publikai labai patiko, nes po jo dainų buvo girdėt garsus ir ilgas rankų plojimas. Jis dainavo tik 15 minučių prieš pabaigą programo, tačiaus jis gavo daugiausia tilipono balsu, net 3308 balsus į 15 minučių. Pr. Šimkus pagarsino Lietuvių vardą tarpe svetimtaučių. Mes lietuviai ukininkai iš Bostono aplikės linkiam p. Šimkui gero pasisekimo.

Randolpho Ukininkas

Aplankyk Lietuvą PER KLAIPĖDĄ

LIETUVIAMS GERAI ŽINOMA

ŠVEDŲ AMERIKOS LINIJA

Patogi ir greita kelionė
Pigios Laivakorčių kainos

Laivų išplaukimai iš N. Y.

GRIPSHOLM ..... Rugsėjo 5
KUNGSHOLM ..... Rugsėjo 10
DROTTNINGOHLM .. Rugs. 26
GRIPSHOLM ..... Spalio 1

Platesnes žinias apie kelionę teikia veltui ir, parduoda laivakortes, visi musų autorizuoti laivakorčių agentai ir visi Švedų Amerikos Linijos Skyriai.

SWEDISH AMERICAN LINE
154 Boylston St., — Boston, Mass.

Baltimore, Md.

UŽ ROOSEVELTĄ Į PREZIDENTUS

Marylando lietuviai uoliai stoja už Rooseveltą. Jau liepos 10, š. m., buvo sukviesta šios valstijos žymesnieji lietuviai ir sukurta Rinkimams Komitetas. Pirmininku to komiteto išrinktas Juozas A. Phillips-Pilipauskas, Raštininku Jonas V. Krasauskas. Taip pat išrinkta Finansų Komiteto pirmininku Adv. Tamas Grajauskas; Publikacijos Komitetą Pirmininku, Vaistininkas, Juozas C. Kaluška; Kaibėtojų Komiteto pirmininku, adv. adv. Nadas Rastenis; ir Radio Programų Komiteto pirm. L. J. Weisengoffas. Kiti komiteto nariai: Dr. J. G. Bebešiunas; Vaistininkas, Krisius Radauskas; Realtorius St. Yanušas, Charles Treppe, Jos. Kelly, Jr.; Muzikos Mokytoja Lelija Geležiutė; Marijona Jurkšaitė, Antanas Palovis, Jonas Galinaitis, Edv. Mandravickas, Inž. A. G. Denbinas, Juozas Skorka, Juozas Brazys, Martynas Šulcas, Antanas Seneck, W. H. Kelley, ir Kazys Sarpalius.

Iš tautinių grupių, lietuviai čia pirmiausiai pradėjo veikti. Sukurė visuomeninį komitetą ir nustatė plačius pagrindinius agitacijos darbus. Susirinkimai šio viso komiteto yra laikomi Lietuvių Demokratų Klube, 816 Lombard g-vės, kas trečiadienio vakaras.

Marylando lietuviai gerai supranta, kad visuomenei geresnio prezidento šiais rinkimais negalima gauti už Prezidentą Rooseveltą. Todėl jie su pasišventimu ir stoja už Rooseveltą.

Visi yra kviečiami dalyvauti minėtame Lietuvių Demokratų Klube kas trečiadienio vakarą ir prisidėti prie to svarbaus darbo.

Jonas Dekinis ir Petras Weisengoffas atidarė oficiališkai didelę ir puošnią užeigą po antrašu 1417 W. Baltimore g-vės, šių metų rugpiučio 12-tą, vakare. Svečių atsilankė per 300. Jų tarpe buvo miesto majoras, Howard W. Jackson, adv. N. Rastenis, ir daug kitų. Visi gražiai linksminosi ir smagiai laiką praleido. Dekinis ir Weisengoffas yra plačiai žinomi lietuviai. Jie moka gražiai svečius pavaišinti ir pamylėti.

Rugpiučio 17-tą, Baltimorėje lankėsi clevelandiečiai, Jurgis ir Julė Salasevičiai, su jų auklėtine, Petronėle. Svečiai apžiurėjo Baltimorę, aplankė ir išgyrė Lietuvių svetainę; lankėsi pas pp. Rastenius, Pastarnokus, ir kitus pažįstamus. Šitie svečiai pradėję iš Clevelando, viešėję Wilkesberiuose, Philadelphijoje, ir pro Baltimorę, savo automobilium nukeliavę į Washingtoną, o iš ten mano pasiekti linkui Amsterdam, N. Y. ir ten aplankyti gerą pažįstamą, "dzimdzį" — Juozą Olšauską. **Unijotas**

Arėjas Vitkauskas

Solidarumas

Jei tu įdėjai
Kilniai idėjai
Savo širdį
Ir mintis naujas
"Tavo kraujas
Jau prigirdė",
Tai — kas nebuvęs:
Ar lietuvis,
Ar "maskolis" —
Jau to pakanka:
Duok man tu ranką,
Tu — mano brolis!

Kaunas, 1928. VI. 2 d.

V. M. ČEKANAUSKAS

PO DVIDEŠIMT DVEJŲ METŲ

Lietuva Juors Šalis; Palanga ir Klaipėda Juros Miestai. Lietuviai Brangina Savąjį Pajurį, Supranta Juros Reiškmę Lietuvai

Mažai man teko buti lietuviškam pajury, bet mano įspudžiai lietuviškam pajury buvo geri. Lietuvos pojurys gražus, kiekvieną lietuvį ir svetimšalį žavėja, prie savęs traukia. Palanga ir Juodkrantė, tai vasarotojų "rojus". Tenai puikios maudynės, tokių maudynių Amerikos Atlantiko ir Pacifiko pajuriai neturi. Graži balta kaip sniegas smėlis, "stebuklingos" kopos, arba, kaip žmonės sako: "stebuklingi keliaujanti kalneliai", kurie atkreipia užsieniečio atyda ir daro labai malonų įspudį.

Lietuva senovėje buvo juros šalis, bet lietuviai senovėje nepažino juros svarbos, lietuvių prabočiai nebrangino lietuviško pajurio. Legandiški padavimai apie lietuvišką pajurį mus žavi, daug pasako ir išaiškina mums lietuvių prabočių nuo juros traukimosi priežastį. Senovėje per Baltijos jurą atvykdavo juros piratai, garsieji Vikingai į Lietuvą, jie plėšė Lietuvos pakraštį—pajurio gyventojus, lietuviai kovojo su Vikingais ir tankiai kovą pralaimėdavo. Vikingai pasitraukdami nuo lietuviško pajurio išsiveždavo lietuvių turtus, išsiveždavo gražias geltonkases lietuvaites toli į Skandinavijos kraštus.

Vėliaus užpuldinėjo lietuvišką pajurį garsieji vokiečiai kryžeiviai, vogė ir degino lietuvišką pajurį; nenuostabu tatai, kad musų prabočiai senovės laikais laikė jurą visų savo nelaimių šaltiniu; puolami Vikingų ir vėliau vokiečių kryžeivių, l i e t u v i a i traukėsi nuo pajurio. Lietuviai labiau mylėjo žemę ir girią negu jurą.

Bet nuo senų senovės Lietuva buvo pasauly žinoma juros šalis. Lietuviško pajurio gintaras plačiai pasauly buvo žinomas ir labai branginamas. Garsios Romos Imperijos pirkliai atvykdavo į Lietuvą pirkti gintaro, nenuostabu, kad kaip vakarų taip pietų Europos kraštuose lietuviškas gintaras išgarsino Lietuvą ir davė jai vardą gintaro krašto, Lietuva buvo vadinama gintaro šalis. Nepaisant to, kad Baltijos jura teikė Lietuvai garbę ir daug turtų, kad lietuviškas pajuris buvo atviras kelias lietuviams į platų pasaulį, vienok musų prabočiai nesistengė naudotis savo pajuriu, jie nesistengė eiti į jurą, plaukti juros keliais į tolimus kraštus. Jura neviliojo musų prabočių, bet dabarties lietuviai kitaip supranta Baltijos juros reikšmę ir svarbą Lietuvai, jie brangina savo pajurį ir glaudžiasi prie jo taip kaip kudikis prie savo motinos krutinės.

Aš mačiau Klaipėdoje lietuvių didvyrių kapus, vainikais padabintus. Kas metą tenai uždedami nauji vainikai ant žuvusių karių kapų, iškovojusių laisvę mažalietuviams ir atidariusiems Lietuvai vartus per Klaipėdą į platų pasaulį juros keliais susisiekti. Kiekvienas sąmoningas lietuvis žino kokia reikšmę Klaipėdą turi Lietuvos valstybei ir lietuvių tautai ne tik ekonominiu, bet ir kitais atžvilgiais.

Dabar lietuvis jaučiasi ne tik tvirtesniu, bet ir žymiai ramesniu, nes turėdamas savo laisvą pajurį, jis žino, kad Lietuva nebus izoliuota, kad lietuvių ukio pramonę ir patį ukį nesubankrutins nepalankųs kaimynai, kurie apsupo Lietuvą iš rytų, pietų ir vakarų, kurie norėdami prispaust lietuvį, uždarė sausžemio kelius lietuvio prėkybai su kitais kraštais ir tuo budu tikėjosi subankrutinti kylančią lietuvių ukio pramonę ir lietuvišką ukį, tikėjosi paklupdyti lietuvį, priversti jį nusileisti jo kaimynams. Bet kol Lietuva turi atvirą kelią į jurą, kol ji turi tą savo brangią prieplauką, klaipėdos uostą, tol ji galės kovoti su savo kaimynais, lietuviai nemirs badu, jųjų ukio pramonė ir ukiai nesubankrutins! Lietuva nebus visiškai izoliuota.

Klaipėdos uostas turi be galo didelę svarbą Lietuvai ekonominiu atžvilgiu. Nors lenkai pagrobė trečdalį Lietuvos žemių rytuose ir sostinę Vilnių, uždarė sausžemiu Lietuvai susisiekimą su Rusiją, tačiaus Lietuva turėdama savo pajurį, Klaipėdos uostą, pasiekia Rusiją Juros keliais, lietuvių prėkyba su didžiule rusų tauta vedama. Lietuva veda prekybą su kitais Europos kraštais, susisiekia su Šiaurės Amerika ir Pietų Amerikos kraštais. O jei neturėtų savo pajurio, Klaipėdos uosto, tuomet Lietuvos ekonominė padėtis butų kitokia, dešimti kartų blogesnė.

Juk žinom, kuomet pereitais (1935) metais Vokietija ne tik atsisakė pirkti lietuvių gamybos ukio produktus, bet dargi politiškais sumetimais uždarė savo rubežių, neleido lietuviams sausžemio keliais per Vokietiją pervežti ukio produktus į kitas Europos šalis. Uždarius vokišką sieną, taipgi senai uždaryta siena lietuvių su lenkais, jeigu ne Baltijos jura, Lietuva butų turėjus badu mirti, lietuvių ukiai butų subankrutinę, butų visiškai izoliuota musų sena tėvynė. Bet dėja, lietuviai turėdami savo pajurį ir uostą, rado rodą ir rinkas užsieny, juros keliais išvežė savo gamybos produktus ir parsivežė sau reikalingų daiktų iš užsienio. Vokiečių ir lenkų blokada buvo vėltui. Lietuva laimėjo kovą su Vokietija, pastaroji matydama, kad negalės Lietuvą įveikti, jos ukį nubankrutinti, dabar vėl atidarė savo sieną ir padarė sutartį su Lietuva, prėkybos reikalais susitarė.

Vien tik ekonominiu prėkybos atžvilgiu, Klaipėda lošia svarbia rolę Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos labui. Klaipėda yra tais vartais į pasaulį, Klaipėdos uostas tapo pasauliniu uostu; į Klaipėdą kas metą atplaukia šimtai laivų iš tolimiausių pasaulio kraštų, atveža įvairius produktus Lietuvon ir išveža lietuviškus, į pasaulio rinkas.

Klaipėda, Lietuvos Vartai į Pasaulį

Atstatydami musų broliai savo valstybę — nepriklausomą Lietuvą, nusprendė prisiglausti prie Baltijos juros. Jie pasiryžo atvaduoti nors dalelę pajurio žemių musų prabočių užleistų vokiečiams. Trylika metų atgal lietuviai atsiėmė dalelę savo pajurio su garsium žuvininkų uostu, nedideliu Klaipėdos miesteliu. Klaipėdos krašto atvadavimas brangiai kainavo, vadavimo žygiuose 1923 m. sausio mėnesy ne vienas jaunas lietuvis paguldė savo galvą, tenai lietuviai liejo savo kraują vaduodami savąjį pajurį ir vienintėlį uostą — Klaipėdą.

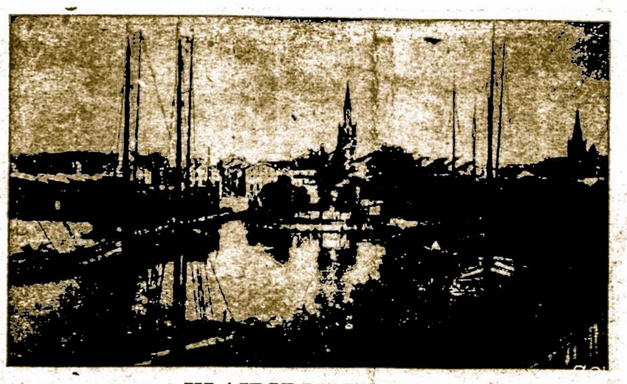

KLAIPĖDOS UOSTAS

Klaipėdos Uosto Prekyba Didėja

Klaipėdos uosto prėkyba kas metą laipsniškai augo, o pastarųjų dvejų metų periodu labai žymiai padidėjo. Per Klaipėdą išvežami lietuviški produktai, pavyzdin: linai, medžiai, sviestas, kiaušiniai, gyvuliai, mėsa ir javai ir paveržama anglis, geležis, įvairųs manifakturos produktai, kurių patys lietuviai savo krašte negamina. Klaipėdos uosto prėkybos apvyvarta pasiekė šimtus milijonų litų.

Nuo 1925 m. Klaipėdos uosto prėkyba sparčiai didėjo. Prėkybos ir keleivių tranzitas daugėjo, o jau 1930 m. laivų judėjimas Klaipėdos uoste pasiekė didelį skaičių; 1930 m. į Klaipėdos uostą įplaukė 960 laivų su 499,792 tonais; 1931 m. nepaisant pasireiškusios pasauly ir Lietuvoj ekonominės krizės, į Klaipėdos uostą įplaukė 981 laivas; gi 1932 m. pačiam aršiausiam ekonominio krizio periode į Klaipėdos uostą įplaukė 1,113 laivų su 519,728 tonais prekių; 1933 m. įplaukė 1,069 laivai su 600,646 tonais; 1934 m. įplaukė 1,030 laivų su 622,802 tonais; o per visą penkmetį bendrai per Klaipėdos uostą įvežta Lietuvon 2,448,693 tonai įvairių produktų, kurių suma siekia šimtus milijonų litų; gi tuom pat penkmečio laiku išvežta iš Lietuvos 1,1778,163 tonai įvairių lietuviškų produktų, kurių suma siekia taipgi šimtus milijonų litų.

Pereitą metą Lietuvos uosto p r ė k yba pasiekė rekordinių skaitlinių: į Klaipėdos uostą aplankė 1225 laivai, kurių brt. tonažas siekė 1,209,161,36; juros keliais Lietuvon atvežta prekių 666,023 tonai, išvežta 441,107 tonai; pridėjus vidaus vandenų keliais į Klaipėdą importo ir eksporto prekių tranzitą, bendrai viso buvo 1,587,710 tonų. Keleivių per Klaipėdos uostą pervažiavo 44,355 asmenys. Šios skaitlinės rodo kaip plėtojasi ir didėja prekyba Klaipėdos uoste. Klaipėdos uosto direktorija paskelbė, kad 1935 m. Klaipėdos uosto pajamų suma siekia: 837,251,96 litus! Puikus rekordas, ar ne? Klaipėdos uostas kas metą tobulinamas, didinamas ir gilinamas, nes didėja jo prėkyba su užsienių kraštais.

Statybos Darbai Klaipėdos Uoste

Visi svarbieji statybos ir remonto darbai Klaipėdos uoste vedami sąskaiton Finansų ir Krašto Apsaugos Ministerijų. Tiesa, prisideda ir nevalstybinės įstaigos prie uosto statybos darbų, pavyzdin: "Lietukis" didžiausia Lietuvos javų supirkimo eksportui bendrovė, taipgi, "Maisto" b-vė, kuri eksportuoja bekoną ir kitokius mėsiškus produktus į užsienį, šios prėkybos įstaigos turi savus sandėlius ir stato daugiau trobėsių patalpai tranzitinių, importuojamų ir eksportuojamų prekių.

"Lietukis" turi nuosavą uostą — kampely didžiame Klaipėdos uoste su 100 metrų pločio ir apie 7 metrų gilumos kur galima plukdinti didelius laivus ir krauti javus. Juodkrantės uostas pataisytas, kuris aprupina daug laivų ir mažesniųjų laivelių prėkybinių ir sportiškų bei uosto reikalams tarnaujančių; žodžiu, Klaipėdos uosto visi kampeliai patobulinti, uostas pagilintas ir praplėstas, trobėsiai atremontuoti.

Pats uosto baseinas žymiai pagilintas ir apsaugotas nuo smėlies užpludimo. Tenai lietuviai inžinieriai atliko daug svarbių darbų, ypač inž. prof. Jonas Šimoliunas, kuris pastaruoju laiku savo pareigas užleido inž. V. Rimdžiui, kuris pastaruoju laiku grįžo į V. D. Universitetą Technikos fakultetan darbuotis. Prof. Inž. J. Šimoliunas užsipelnė didelių nuopelnų savo sumaniu Klaipėdos uosto patobulinimo darbu.

Uosto krantinės pataisytos. Pietiniam krante pravesta dvi geležinkelių šakos ir 2 geležinkelių šakos rytiniam krente, taipgi, pravestos dvi geležinkelio pervažos 115 metrų ilgio ir šaka geležinkelio, jungianti "Lietukio" prieplauką su didžiuoju uostu ir magistrale. Dabar Klaipėdos uostas žymiai sumodernintas. Prie uosto vedimo, statybos darbų ir administracijos svarbią rolę losia viriausias uosto direktorius inž. B. Sližys ir inžinieriai: V. Rimdžius, J. Lošinskis, Dobkevičius ir kiti. Klaipėdos uoste nuolatos dirba arti pusantro šimto darbininkų ir tarnautojų (valdininkų), o sezoniniais periodais darbininkų ir tarnautojų skaičius pasiekia ligi 550 asmenų uosto tarnyboje. Iš šitų duomenų matom kaip kyla Klaipėdos uostas ir jo prėkyba.

Auga Klaipėdos Miestas, Turtėja jo Gyventojai

Kuomet vokiečiai buvo valdovais Klaipėdos krašto ir miesto, tai to krašto ir miesto gyventojai neturėjo tiek galimybės ekonomiškai prasigyventi, nes Klaipėdos miestelis buvo paprastas žuvininkų pramonės centras, bet ne kaipo šių dienų uostas. Dabar Klaipėda kitokią rolę lošia; dabar Klaipėdos uostas tapo pasauliniu uostu, per kuri teka prėkybos ir keleivių tranzitas; Klaipėdos miestas auga kaip ant mielių, turtėja jo gyventojai, kyla kaina namų ir žemės, žodžiu, kyla kaina nuosavybės, ypač nejudinamo turto.

Klaipėdos kraštas Lietuvai valdant sulaukė geresnių laikų negu budamas po Vokietijos globa per keletą šimtų metų. Bet dėja, mažalietuviai ne visi tebežino ir vienodai įvertina savo ekonominio progreso požymius. Provincijos gyventojai, kurie mažiau nutautėję, labiau simpatingi, glaudžiasi prie Lietuvos savo tikros motinos, mažiau jie bijosi ir pavydi savo viengenčiams didžlietuviams negu Klaipėdos miesto gyventojai, kurie nutautėjo ir ligi šiai dienai daugumoje save vadina vokiečiais.

Provincijoj lietuviška kalba, kaip man pasakojo tuli klaipėdiečiai, skamba ir mažalietuviai grįžta prie savo kalbos, didelė dauguma mažalietuvių atlietuvinta, bet Klaipėdos mieste vokiška kalba dominuojanti, pats miestas visais atžvilgiais atrodo vokišku miestu; jo gyventojai tebėra vokiškos įtakos paveikti. Žinoma, tam yra labai svarbios priežastys: 1) Klaipėdos miesto gyventojai persimėmę vokiška kultura, dabar Berlyno valdovų subsidijomis šelpiami, laikosi vokiškumo; 2) mažalietuviai su vokiečiais ir prusais artinami per jųjų kunigus—bažnyčią; budami liuteronai, jie nenori, idant didžialietuvių katalikų tikyba paimtų viršenybę ant jų; liuteroniški kunigai suinteresuoti išlaikymu savo bažnyčios, linksta prie Prusijos. Tikyba ir politika lošia svarbią rolę ir skiria mažalietuvius nuo dižialietuvių.

Tačiaus aišku, kad laikas ruošia geresnias sąlygas ir Lietuvos laimėjimus Klaipėdos krašte. Pats to krašto žmonių ekonominis gyvenimas ryša juos su Lietuva. Laikui bėgant susiartins mažalietuviai su didžialietuviais, neskirs jųjų tikyba, laikas pašalins ir vokišką įtaką, gi tuom kartu kaip vieni taip antri bendradarbiauja, rupinasi Klaipėdos miesto ir uosto gerove. Dabar Klaipėda antras didžiausias Lietuvos miestas, didesnis už Šiaulių miestą. O Šiaulių miestas Lietuvoje užima tokią poziciją kaip musų krašte Chicaga; gi Klaipėda Lietuvos valstybėje lošia tokią rolę kaip musų krašte New Yorkas.

Klaipėda dar sparčiau augtų, jeigu Lietuva turėtų savo sostinę Vilnių ir per jį, sausžemiu, su sisiekimą su didžiaja rusų tauta. Ir kuomet bus atvaduotas Vilnius, tuomet Klaipėdos augimas ir turtėjimas bus dar spartesnis, tuomet prėkybos ir keleivių tranzitas dar bus didesnis Klaipėdos uoste, per Klaipėdos uostą plauks užsienių prėkyba, traukiniai vienas po kito dundės iš Klaipėdos į Vilnių ir į rytus — Didžiąją Rusiją.

Lietuvos Pajuris Patrauks Pasaulio Turistus

Lietuviškas pajuris gražus, dabar jame jau yra nemažai kurortų ir vasariškų rezortų del vasarotojų ir turistų, bet dėja, Lietuvoj ligi šiol mažai buvo rupintasi patraukimu turistų į Lietuvą, tačiaus šis klausimas aktualėja ir su laiku lietuviškas pajuris taps tikru vasarotojų "Meku" ir visam pasauly žinomu, nes jis gražus ir patogus turistų ir vasarotojų poilsiui ir sveikatos pataisymui.

Lietuvos pajury vystosi žuvų prėkyba. Bendrai, Lietuvoje yra daug gerų didelių ežerų, o Baltijos jura dar labiau įturtina Lietuvą žuvimis. Dabar žuvų Lietuvos rinkoje nestinga, nemažai žuvų į užsienį išvežama, bet žuvų pramonė dar toli gražu nėra sutvarkyta Lietuvoj, vienok, ateityje bus sutvarkyta ir išplėsta.

Žodžiu sakant, lietuviškas pajuris labai daug žada Lietuvai ekonominiu ir kitais atžvilgiais. Lietuviai dabar supranta juros reikšmę ir svarbą Lietuvai, nenuostabu tatai, kad dabarties lietuviai rupinas ne tik Klaipėdos uostą padaryti garsium ir turtingu, bet rupinas ir visą pajurį išnaudoti, bet kol kas stinga kapitalo. Todel aš patariu Amerikos lietuviams nesnausti, bet įvesdinti savo kapitalą į lietuvišką pajurį.

KUR GALITE PASITIKĖT

Lainer's

VALYTOJAI 73 GREEN ST. DAŽYTOJAI

* MOTERŲ ar VYRŲ KOSTIUMAI
* šilkiniai ar Vilnoniai * SUKNIOS
* GRAŽIAI IŠVALOMOS
* ATYDŽIAI IŠPROSINAMOS
* KUR REIKIA PATAISOMOS
* SAGUTĖS ĮSIUVAMOS

TEL. DIAL 5-5281

49c

PAPRASTAI 70

Valymui Pasiulymai

Kaklaraiščiai (12 už $1.) po 10c
Trumpos Pirštinės, pora ... 10c
Kamonai 49c
Šilkiniai Marškiniai 35c

AUKŠTOS RUŠIES DARBAS — IMAM ATSAKOMYBĘ

IŠ VISUR

Rašo **Jonas Valaitis,**
Liet. Radio WMBQ Vedėjas,
Brooklyn, N. Y.

Klaipėdoje apvirto autobusas su 20 žmonių, o Huntingdon, Pa. autobuso nelaimėj 13 sužeistų, 2 užmušti.

Rugpiučio 23 d. Clevelande įvyksta miesto sode oficialus Lietuvių Darželio atidarymas, kuriame dalyvaus atstovai iš visos Amerikos. Tai bus Lietuvių Paminklas Amerikoje. Man pačiam jame teko kelis kartus buti, gražesnio dalyko Amerikos lietuviai neturi.

Šiemet Lietuvos Palangoje daugiau vasarotojų, negu jų kada nors ten buvo. Ne tik gyvenamieji visi namai užpildyti, bet ir negyvenamųjų neišteko.

Ar įsivaizduojate, kad Lietuvių Pol. Klubo rugp. 2 d. išvažiavime Newton Lake žmonių buvo net 15,000.

Lietuvių Geležinio Vilko Draugovė Brooklyne su Lituanikos Klubu nutarė lapkr. 22 d. minėti Vilniaus Gedulą.

Šiuo laiku Maine vasaroja Domas Janulis, Newarko gasolino pardavėjas. "Tėv." red. pad. Bajoras atostogauja Hollis, N. H. Butėnienė, Virginia Beach, Va., Ona Karaliutė-Račkauskienė viešs: San Diego, Cal., Petrai Jankai atostogauja Rocky Point, L. I.

Sovietų Rusija nusistačiusi gyventojų skaičių padauginti iki 300,000,000. Suvaržys divorsus, moterų neleis dirbt, prižiurės mažučius. Tikslas išauginti didžiausią ir galingiausią valstybę.

Ot, Graikija tai bent laikraščiams cenzurą paskelbė: "Draudžiam rašyti prieš Vokietiją ir Nacionalį socializmą. Draudžiama skelbti Ispanijos valdžios laimėjimus. Draudžia spausdinti by ką iš Maskvos, draudžiama apie užmušimus, nusižudimus raryti. Draudžiama maudymosi kostiumuose merginų paveikslus talpinti. Prieš laikraščiui į spaudą leidžiant, korektas perskaito cenzorius.

Mass. vienoj alinėj Walthame tula alinė pasamdė merginas, kurios nuogos patarnavo. Tuoj alinėj netilpo žmonių. Bet neilgam... iki dėdės suėmė ir savininką ir patarnautojas. O kiek manote, nubaudė? Ogi, tik mėnesiui laiko atėmė leidimą...

Sovietų tam tikra komisija yra kely į Ameriką studijuoti Amerikos miesto apsaugą ir kenavimą. Komisija įgaliota užpirkti čia mašinas. Komisijoj 9 inžinieriai, kurių priešaky komisaras Mikoyan.

SPARNUOTI LIETUVIAI

DARIUS IR GIRĖNAS

Parašė P. JURGĖLA

TURINYS: Dariaus ir Girėno gyvenimo ir veikimo apžvalga. Skridimas per Atlantą. Soldino miško paslaptis. Žygio atgarsiai pasauly. Dariaus ir Girėno nuopelnai aviacijai ir musų tautai. Poezija apie LITUANIKĄ. Skridimo rėmėjai ir rėm. komitetai.

184 pusl. su 86 paveikslais; tvirti viršeliai. KAINA $1.50, siunčiant paštu 1.65.

Reikalaukite:

Amerikos Lietuvis
14 VERNON STREET
Worcester, Mass.

Jei Nori Susikalbėti su Visu Pasauliu
tai įsigyk
ESPERANTO KALBOS VADOVĖLĮ
kuriame tilpsta
GRAMATIKA, 38 LEKCIJOS ir ŽODYNĖLIS
ŠIOS KNYGOS KAINA $1.00
Bet jei kas per šį mėnesį naujai užsirašys arba pasinaujins AMERIKOS LIETUVĮ METAMS
Tas Gaus Tą Esperantų Kalbos Vadovėlį
UŽ DYKĄ
(Amerikos Lietuvio prenumerata $1.50 metams)
SIŲSDAMI PINIGUS ĮDĖKIT IŠKIRPĘ IR ŠĮ SKELBIMĄ
Adresuokit šitaip:
AMERIKOS LIETUVIS
14 VERNON STREET — WORCESTER, MASS.

AMERIKOS LIETUVIS

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly subscription: in U. S. $1.50 | In Foreign Countries 2.00
One half year ..... 1.00 | Single Copies ..... 5 cents

Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išeina šeštadieniais, leidžiamas G. A. Kybos, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: S. V. $1.50 | Užsieniuose—Lietuvoj 2.00
Pusei metų ..... 1.00 | Atskiras numeris ..... 5 centai

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879.

V. M. Čekanauskas

ISPANŲ POLITINIS KARAS

ISPANIJOS DIDIKŲ VIEŠPATAVIMO GALAS IR PARTINĖ DVIKOVA. EUROPOJ NESUDERINAMOS DVI POLITINĖS "FILOZOFIJOS". DU INTERNACIONALAI — FAŠIZMAS IR KOMUNIZMAS SMAUGIA DEMOKRATYBĘ

Tragediškas civilis karas Ispanijoj aiškiai įrodė, kad du internacionalai — fašizmas ir komunizmas yra atsakomingi už dabartinį civilišką karą Ispanijoj. Prie civilio karo Ispaniją privedė ispanų politiškų partijų dvikova. Komunizmas ir fašizmas nesuderinamos dvi politinės filozofijos. Nuvertus monarchišką rėdą Ispanijoj, po apleidimui sostą Karaliaus Alfonso, staiga pasireiškė komunistų ir fašistų politiškas judėjimas Ispanijoj, bet demokratiškasis elementas, liberališki vadai, kurie atstovavo vidurinę žmonių klasą buvo paėmę Ispanijos valdžios vairą savo rankosna, tačiaus neilgai jiems teko piešaky ispanų vyriausybės buti ir krašte tvarką palaikyti.

Iš pradžių aršiausias ispaniškos respublikos vidaus neprieteliais buvo monarchistai, kuriems vadovavo didikai ir Romos katalikų bažnyčios dvasiškija. Katalikų Centro organai ir katalikų vadai buvo šalininkai monarchistų politiškos veiklos monarchijos atstatymui. Šitie elementai demokratinės vyriausybės neremdami sudarė pavojų ispanų respublikai, jos vyriausybei. Nuolatinės rietenos Parlamente keitė Ministerių kabinetus, žodžiu, silpnino demokratišką santvarką.

Iš kitos pusės įvairių radikališkų grupių vadai, socialistai, komunistai ir sindikalistai trukšmavo, jie siekė politiškos supremacijos ir siekdami miniose įtakos, pirmiausia pradėjo straikus industrijos šakose, vėliau straikai pasireiškė ir ukio pramonėje. Paseka partinių rietenų, kairiųjų ir dešiniųjų atakų prieš demokratišką vyriausybę sudarė sąlygas visiškos betvarkės ir demoralizacijos. Kairieji daugiausia laimėjo, sulrumstam vandeny daugiausia žuvų pagavo. Socialistų, komunistų ir sindikalistų grupės sustiprėjo, pasekėjų skaičius padidėjo. Pereitų rinkimų laiku naujo Parlamento, kairieji sudarė bendrą frontą ir laimėjo Parlamento rinkimus.

Kairiųjų rinkimų laimėjimas pakratė visą didikų ir dvasiškių luomą. Dešinieji pradėjo slaptai organizuotis ir ruoštis prie perversmo. Šie elementai turėjo savo pusėje inteligentiją, prie jų prisidėjo nemažas skaičius vidurinės klasos ispanų: butent, stambesnieji pramonininkai ir stambesnieji ukininkai. Žodžiu, dvarininkai, kunigai, stambaus biznio savininkai sudarė bendrą frontą, prie jų prisidėjo visi monarchistai, ypač žymesnieji karuomenės vadai; dešinieji vedė derybas su savo kaimynais fašistais: italais ir Vokietijos naciais, jie konspiravo prieš kairiųjų valdžią, kuri buvo rankose demokratiškų žmonių; fašistų-monarchistų bendro fronto vadai konspiruodami prieš vyriausybę, jie nemanė, kad vyriausybė bus remiama kairiųjų bendro fronto, ir todel čia jie labai apsiriko.

Ispanijos vyriausybė nors susidėjo daugumoje iš socialistų, nors Parlamento buvo dauguma radikališkų grupių atstovų, tačiaus Ispanijoj veikė Konstitucijinė valdžia, buvo demokratiška santvarka, kiekvienam piliečiui buvo užtikrinta asmeniška laisvė. Nors buvo varžymas monarchistų ir vadinamų klerikalų spaudos, bet visgi Ispanijai negrėsė vadinamoji proletariška diktatura (tokia diktatura kaip dabar yra Rusijoj). Prie kairiųjų ispanų demokratiškos Konstitucijinės valdžios nebuvo pavojaus niekam ir nė Romos katalikų bažnyčiai. Bet dėja, monarchistai, dvasiškijos aukštoji vyriausybė ir dešinieji tautininkai —dvarponiai, nerymavo, nes jie permatė, kad Parlamentas ruošia žemės reformą, rengia ir kitas sociališkas reformas, kurios Ispanijoj butinai reikalingos. Todel dešiniųjų kantrybė išsisėmė, jie pasiryžo konspiratyvišku budu nuversti žmonių daugumos išrinktą valdžią ir įsteigti fašistišką diktaturą. Paseka tokio dešiniųjų žygio dabar visiems aiški: prasidėjo tragediškas civilis karas, kuris jau tukstančiais aukų išskynė.

Civilis Karas Bus Preliudija Didikų Klasos Likvidavimui

Nors dabar negalima numanyti, kuri pusė laimės civilį karą, bet jeigu kitų kraštų vyriausybės laikysis neitraliteto, nešelps materiališkai nei vienos ispanų kovojančios grupės, tokiame atsitikime, kairieji civilį karą laimės. Dabar taip atrodo ir jei musų permatymas išsipildytų, aišku, kad tuomet butų likviduota didikkų klasa Ispanijoj: bus nušluota Romos katalikų bažnyčios įtaka ir gal pati bažnyčia bus tiek suvaržyta kiek dabar Rusijoj ir Meksikoje. Ispanijos liaudis senai dantį griežia iš neapykantos prieš savo dvasiškiją, kuri buvo monarkistų, despotų pusėje ir užtarėja didikų privilegijų, kurias jiems davė monarkiška valdžia per šimtmečius Ispaniją bevaldant. Pati Romos katalikų bažnyčios dvasiškija turėjo privilegijas nemažesnes už didikus, delto ispanai laiko dvasiškius lygiais savo neprieteliais kaip monarkistus ir dvarininkus.

Bendrai imant, šitas politinis "gaisras" ispanų krašte turi dvi išvadas: 1) panaikinimas didikų luomo ir 2) nacionalizavimas dvarų žemės ir pramonės. Kitais žodžiais sakant, dabar Ispanija sukama linkui Karolio Markso socializmo. Ne svarbu, kurie galutinai paims Ispanijos vairą į savo rankas, ar socialistai ar komunistai, ar jie bendrai Ispaniją valdys, vis viena Ispanija susilauks socialistinės santvarkos ir gal proletariškos diktaturos. Plačiųjų laisvių liberališkoji demokratija bus palaidota Ispanijoj, neatsižvelgiant kas bus laimėtojais.

Už dabartinį civilišką karą, už skandalinga ir tragediška ispanų žudymą, yra atsakomingi Ispanijos didikai ir fašistai, nes jie pradėjo civilį karą konspiruodami ir siekdami nuversti Konstitucijinę Ispanijos valdžią. Šis karas tiek įpykdino kairiuosius, kad dabar jie nedarys jokios išimties, šimtą kartų keršting esni bus didikų luomui ir vidurinės klasos žmonėms, kurie pasidavė didikų ir fašistų itakon laike civilio karo. Jei kairieji laimės civilį karą, tai vietos ispanų krašte didikams nebus, nebus vietos ir katalikiškiems vienuolynams ir vienuoliams.

Ispanija Bus Antra Europoje Socialistų Valstybė

Aišku dabar, kad jei socialistų pasauliažiuros politinės grupės laimėtų civilį karą Ispanijoj, tai ilgai tenai bus politiška kova nebaigta. Socialistai, kurie linkę prie demokratiškai parlamentariško rėdo, nesutiks su komunistais, siekiančiais proletariškos diktaturos įsteigimo. O jeigu atsitiktų, kad dešinieji laimėtų civilį karą, tuomet fašistų viešpatavimas ir arši despotiška diktatura bus įsteigta. Išvada labai aiški: kuri politiška grupė nelaimėtų, taikos Ispanijoj nebus. Šis civilis koras bus tik preliudija kitiems karams ir sukilimams. Ispanijoj bus tokia padėtis kaip buvo Meksikoj ir Rusijoj. Tačiaus esu linkęs manyti, kad Ispanijoj laimės kairieji, ir, kad Ispanija seks Rusijos komunistų pėdomis, kad Ispanija taps antru Europoj Marksistiška respublika.

Del šitokių politinių perspektyvų nerymsta kitų Europos kraštų didžturčiu luomas. Kaip musų krašte Amerikoj, taip Anglijoj, Vokietijoj ir Italijoj, yra didelis susirūpinimas ispanų civilio karo eiga. Ligi šiol Europos kraštų vyriausybės po vadovybe Prancuzijos vyriausybės (socialistų partijos vado Blumo) siekia susitarimo nesikišti į ispanų civilį karą. Ar bus susitarta ir neutrališkai nusistatyta, dabar negalima pasakyti. Mussolinio simpatijos labai didelės ispanams sukilėliams, Hitlerio simpatingumas taipgi aiškus; fašizmas bandoma sutarptautinti taip kaip socializmas, tatai dabar eina persilaužimo momentas. Ir jei fašistai Europos šalių prieis išvados, kad reikia padaryti Ispaniją fašistų kraštu, tai kitų šalių socialistai gal panorės nepasiduoti fašistams, paseka gali buti tokia, kad ispaniškas civilis karas gali užsiliepsnoti Europos kontinente. Tokis karas taptų Europos tragedija, butų galas senajai Europos civilizacijai, nes tokis europiškas karas pasibaigtų civiliu karu— revoliucijomis. Del tokių politiškų perspektyvų labai nerymauja Europos žmonės. Mus pasiekia kasdiena nemalonios žinios, pranašaujančios karo pavojų Europai. Fašistų vadai daužo kumščia stalą diskusuodami tarptautinę politiką ir savo fašistinio internacionalo problemas. Panašios diskusijos eina socialistų tarpe. Kokios bus pasekos tų diskusijų iš ispanų civilio karo, dabar pasakyti negalima, bet netolima ateitis parodys pasekas to karo ir tų dviejų internacionalų politiškus manievrus.

Ispanijos Likimu Domisi Anglai, Italai ir Prancuzai

Dabar labai įtempta politiška padėtis Europoje. Mussolini siekia ekspansijos Afrikoj, Hitleris svajoja apie atgavimą seniau priklaususių Vokietijai Afrikoj kolonijų; kaip vokiečių taip ir italų fašistinės vyriausybės žino, kad jųjų politikai Ispanija svarbi, nes ji gali buti jųjų talkininke, jos uostai gali pasitarnaut italų ir vokiečių karo laivams ir karo oviacijos centrams laike susirėmimo su Anglija ir Prancuzija. Pastarųjų 2 valstybių vyriausybės taipgi nemažiau rupinasi Ispanijos likimu ir jos patraukimu savo pusėn, nes kilus karui Afrikoje, anglų ir prancuzų karo laivams Ispanijos uostai ir saužemis daug žada.

Del šitų politiškų sumetimų, taipgi, del fašizmo ir socializmo internacionalo riautynių, eina pasikalbėjimai tarp italų ir vokiečių vadų. Dabar Berlyne ir Romoj diplomatų veikla labai įtempta. Londone, kaip musų korespondentai praneša, labai daug susirupinimo yra ir anglų karo vadovybėj, vadai budėja ir laukia netikėtinumų. Anglija lošia neitralumo rolę, anglų diplomatai veikia bendrai su prancuzais, norėdami prikalbinti vokiečių ir italų valdovus laikytis neutralumo ispanų civiliame kare. Anglija ir Prancuzija karo nenori. Karas šioms šalims pavojingas labiau negu vokiečiams ir jųjų talkininkams italams, vengrams ir kitiems. Anglijai rupi taika ir savo kolonijų, savo prėkybos išlaikymas. Žodžiu, visa vakarų Europa pergyvena labai neramias dienas. Visoj Europoj didikų luomas dabar nerymsta, nes jo interesams gręsia didelis pavojus. Kitais žodžiais sakant, dviejų internacionalų ginčai ir siekimai supremacijos sudaro pavojų taikai ir ruošia galą didikų luomui, ruošia galą liberališkai demokratijai ir krikščioniškai civilizacijai vakarų Europoje. Kur nėra vienybės, ten nėra taikos ir gerovės.

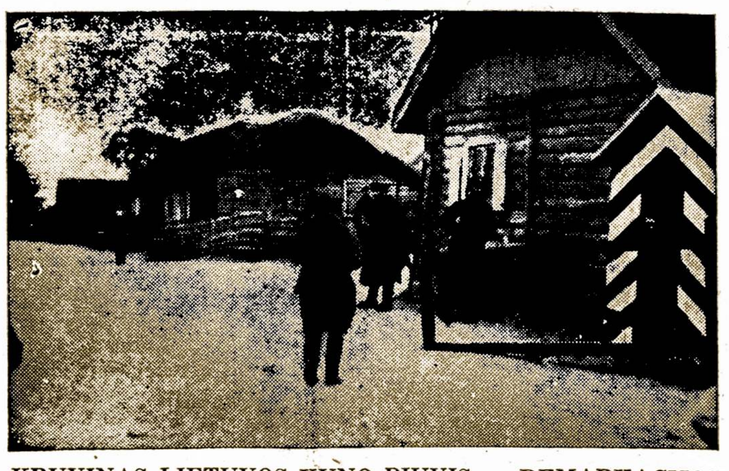

KRUVINAS LIETUVOS KUNO PIUVIS — DEMARKACIJOS LINIJA

Vaizdelyje matome Lietuvos-Lenkijos demarkacijos liniją Linkmenų miestelyje. Čia matyti lietuvių ir lenkų sargybos bustinės. Lenkų sargybinis daro kratą pas okupuotosios Lietuvos gyventoją, kuris grįžta po laukų darbų į namus. Jo ukis yra perkirstas demarkacijos linijos. — Tsb.

ŽINUTĖS IŠ VILNIAUS

Ir nesveikieji moka mokesčius už nesveikatą. Tokių reiškinių kitur tikrai nėra. Vilniuje tačiau paprasta. Vyrai, kurie del nesveikatos netinka lenkų kariuomenėn, kurių į pulkus nepriskiria, tai turi visą savo amželį nesveikatos mokestį mokėti. "Vilniaus žodžiu" pranešimu tik pačiame Vilniaus mieste yra 5017 vyrų, kurie turi mokėti nesveikatos arba karo mokesčius...

Vilniaus gyventojai "nemėgsta" elektros. Rodos, kad elektros šviesa šiais laikais visiems yra reikalinga, niekas jos nevengia, nėra patogesnio namų apšvietimo, kaip elektras, o vis delto... Vilniuje kiek kitaip. Ten lenkų okupacija privedė prie to, kad iš 8071 gyvenamų namų, tik 4151 namai apšviečiami elektra. Kiti, beveik pusė Vilniaus miesto, namai skęsta tamsoje senoje Lietuvos sostinėje žibinama balanomis, kaip senais tamsiais laikais...

Vilniaus kraštas "boikotuoja" mokyklas. Kaip žinoma, Vilniaus krašte, didelių miestų nėra. Krašte gyvena daugiausia ukininkai valstiečiai, tačiau, kaip praneša "Vilniaus Rytojus" gimnazijas lankančių mokinių skaičius rodo, kad ukininkų vaikų esą tik 27%, kiti miestelėnai. Taigi, dėl skurdo ir nepakeliamų mokesčių lenkų pavergtas ukininkas neišgali leisti savo vaikų į mokslą.

Baigiama likviduoti visos lietuviškos organizacijos Vilniaus krašte. Pradedant praėjusių metų kučių vakariene, kada lenkai susitarė "keršyt" lietuviams, nėra tos dienos Vilniaus krašte, kad nebutų uždaroma bet kuri lietuviška įstaiga ar organizacijos skyrius. Uždarinėjamos skaityklos, likviduotos visiškai lietuviškos mokyklos, uždarinėjami šv. Kazimiero draugijos skyriai, sulaikomas lietuvių ukio ratelių veikimas, tremiami lietuviai veikėjai, apdedami sunkiomis pabaudomis ir net žudomi organizacijų pirmininkai ir žymesnieji veikėjai.

Suspausti Linkmenys. Švenčionių apskrityje, prie pat demarklinijos, yra pavergtas Linkmenų miestelis. Gyventojai visi lietuviai, dėja neturi nei savo mokyklos, nei organzacijų (jas lenkai uždarė), nei pagaliau pamaldų bažnyčioje lietuvių kalba. O dabar, kaip praneša "Vilniaus žodis", Linkmenis lenkai visiškai suspaudė. Uždrausta gyventojams vaikščioti naktį nuo 10 val. vakarą ligi 4 val. rytą, uždrausta degti tuo laiku šviesą namuose, o visus lengus nuo Nepriklausomos Lietuvos pusės uždengti, kad nei jie patys nei jų iš tos pusės kas nors nematytų... Įsakyta parduoti arba užmušti visus šunis... Svetimų parapijų lietuviams draudžiama ateiti Linkmenų bažnyčion, kas to nežinodamas ateina, smarkiai baudžiamas. Ypač daug nubaudė per šių metų Trejybės atlaidus... Seniau Linkmenyse buvo pašto agentura, dabar ir ta panaikinta. Artimiausias paštas Kaltinėnų miestelyje, pie 12 kilometrų, kur kasdien siuntinėjama iš Linkmenų moterėlė pėsčia paštą parnešti... Tai bent lenkiškai kultura rodoma pavergtiems lietuviams.

Vilniaus lietuvių laikraščiai. Kad ir labai sunkiomis sąlygomis, dažnai konfiskuojami, bet vis dėlto lietuviai Vilniuje leidžia kelius laikraštėlius. Patartina juos ir Amerikos lietuviams išsirašyti. Štai svarbesniųjų laikraščių adresai: "Vilniaus Rytojus", Wilno, ul. Dombrowskiego 5-1. Metams 2 dol. eina du kartu per mėnesį. "Vilniaus žodis", Wilno, ul. Wilenska 15, 1 dol. metams, eina tris kartu į mėnesį. "Jaunimo Draugas", Wilno, ul. Dombrowskiego 5-1, mėnesinis jaunimo žurnalas metams 1 doleris. Norintiems išsirašyti gali patarpininkauti, padėti dabar viešįs Amerikoje Vilniui Vaduoti Sąjungos delegatas V. Uždavinys. Galima visuomet į jį kreiptis šiuo adresu: **V. Uždavinys, 46 Fifth Ave., New York, N. Y.**

AMERIKOS FAŠISTAI RENGIA POGROMUS

Rugsėjo 30 d., 1935 m., tulas James True, kuris savę skaito 100% amerikonu, užpatentavo policmono lazdą (policeman's truncheon), kurią pakrikštijo "The Kike Killer". "Kaikais" yra pravardžiuojami žydai. "Kike Killer" reiškia žydų žudytojas. Tokias lazdas dabar pardavinėja anti-semitai Washingtone ir New Yorke. Pats policmono lazdos išradėjas tvirtina, kad pereitais metais tulas gelezies įrankių pirklys išpardavęs už $12,000 tokių policmono lazdų.

Kuomet James True planai iškilo aikšten, tai redaktorius komunistų žurnalo "New Masses", rugpjučio 8 d., 1936 m., siuntė Prezidentui Rooseveltui sekančio turinio telegramą:

"Šiandie siunčiame Tamstai faktus, kuriuos mes surinkome apie James True ir jo organizaciją. Jisai giriasi rengiąs Amerikos žydų skerdynę rugsėjo mėnesy. Mes kreipiames į Tamstą, kad imtumėte atatinkamus žygius tikslu, pirma—sustabdymui tų žiaurių ir pavojingų antisemitiškų grąsinimų, ir, —antra, kad tuojau užvestumete federalį tyrinėjimą to judėjimo ir joj rėmėjų. — New Masses, Joseph Freeman, redaktorius."

Faktas pasilieka, kad toks judėjimas Amerikoje yra, kad randasi žmonių, kurie tiki, kad naikinimas žydų atneš Amerikai naudą. Taip-gi yra faktas ir tai, kad žmonės, kurie mums perša anti-semitizmą yra toli gražu ne bepročiai, bet atbulai,- James True, pavyzdin, yra žymus rašytojas ir redaktorius, kuris gana tankiai republikonams savo praktiškais patarimais gelbsti.

Iki 1918 m. anti-semitizmas Amerikoje buvo visai nežinomas. Kuomet Rusijoj įvyko perversmas ir bolševikai paėmė valdžią į savo rankas, ir kada caro šalininkai, monarkistai, išsiblaškė po visas pasaulio šalis, tai nuo to laiko propaganda prieš žydus ir čia Amerikoj prasidėjo platintis.

Tais laikais aš tarnavau Jungtinių Valstybių Generalio Štabo žvalgyboje. Visokių pakraipų revoliucijonieriai varė savo propagandą tarp vietinių žmonių, ypatingai tarp darbininkų. Revoliucinė propaganda ant tiek pradėjo bujoti, kad ne vienas rimtas pilietis pradėjo savęs klausti — kuom viskas baigsis, jeigu ta propaganda nesiliaus platinusis?

Pradžioje 1919 m. Jungtinių Valstijų senatorius Overman padavė sumanymą Senate, kad paskirtu tam tikrą komitetą ištyrimui priešvalstybinės propagandos Amerikoje ir senatoriai Overmaną išklausę, nutarė sumanymą priimti ir paskyrė tokį tyrinėjimo komitetą, kurio pačiam senatoriui Overmanui teko but pirmsėdžiu. Prasidėjo tyrinėjimas.

Kaip jau minėjau, aš tuomet tarnavau Generalio štabo žvalgyboje. Vieną dieną atėjo prie mano deskos kapitonas Nathan Isaacs, žydas, ir įtiekė man pluoštą raštų su pastaba, kad jam, kaipo žydui, tokios rušies pranešimas tyrinėti yra labai nesmagu ir prašė, kad aš, perskaitęs visus pranešimus, parašyčiau savo išvadas ir įteikčiau jas savo viršininkui, kapitonui Carlton J. H. Heyes, kuris dabar yra istorijos profesorium Columbia universitete. Pranešimai buvo vieno ir to paties asmens rašyti ir po jais pasirašo slaptas agentas "B-I". Agentas smulkmeniškai aprašo New Yorko revoliucijonierių, ypač bolševikų darbuotę, ir nurodo į faktą, kad visi to judėjimo vadai yra žydai.

Viso buvo 29 pranešimai ir buvo sunumeruoti taip, kaip tai rusų žvalgyboje buvo daroma. Perskaitęs pranešimus aš parašiau savo išvadas ir įteikiau jas savo viršininkui kapitonui Heyes. Perskaitęs mano pareiškimą kapitonas Heyes davė įsakymą, kad tuojaus keliaučiau į New Yorką ir ten ant vietos ištirčiau, kas do vieni tie agitatoriai, ir ant kiek ta propaganda yra priešvalstybinė; ar tie agitatoriai čia gimę, ar svetimšaliai?

Atvykęs į New Yorką aš be atidėliojimo atlankiau visus pranešimuose minimus asmenis. Rezultatas mano tyrinėjimo buvo tas, kad nevienas slapto agento "B-I" minimų pranešimuose asmenų nebuvo tuomi, kuomi juos agentas perstatė. Tuomet aš nusprendžiau su pranešimo autorium pasimatyti; nors ir nežinojau kas jis yra, bet iš pranešimo sprendžiau, kad tai turi but rusas su anti-semitiškais palinkimais. Nuėjau į rusų karininkų klubą ir tenai išsikalbėjęs su sekretorium gavau antrašą praporščiko Boris Brazol'io. Pas jį raštinėn užėjęs, sužinojau, kad jisai žinias suteikia žvalgybos viršininkui Generolui M. Churchill. Besikalbant, jisai man papasakojo apie žydų kurstymą darbininkų, tikslu jų suklaidinimo ir abelnai pakartojo beveik žodis į žodi visą tai, ką jisai buvo pranešęs Generolui.

Pas Brazoliu kabinete išbuvau apie tris valandas ir jisai prisipažino, kad jisai yra vertėju garsiųjų "Zijonistų Protokolų", kurių tikslas, anot Brazoliaus, yra paglemžimas viso pasaulio į savo rankas. Kadangi, kaip tyčia Brazolius buvo užimtas vertimu "Protokolų" iš rusų į anglų kalbą, tai aš norėjau žinoti kokioj kalboj "Protokolai" buvo originaliai rašyti— ar hebraiškoj, ar kitoj kokioj kolbobj. Brazolius man į tai atsakė, kad originalas buvęs vokiškoj kalboj rašytas, ir kad autorium "Protokolų" buvęs garsusis zijonistų vadas d-ras Herzl. Kadangi Brazoliaus pagelbininkės jau gana apsčiai buvo ant mašinėlės atmušę "Protokolu" tai aš Brazoliaus prašiau kad man duotu vieną egzempliorių ir jisai man, nors nenoroms, davė vieną egzempliorių "Protokolų". Gavęs viską, kas buvo galima gauti, grįžau į Washingtoną.

Mano viršininkas priėmęs mano pareiškimą labai abejojo apie "Protokolų" originalumą: mat kapitonui Heyes pasirodė, kad sakiniai ir abelnai kalbos konstrukcija neišrodė vokiška, bet graičiausia francuziška.

Kiek mėtų vėliau paaiškėjo, kad "Protokolai buvo sufabrikuoti pasiremiant ant francuzų kalboj leistos Brusely knygutės: "Dialogue aux enfers entre Machiavel et Montesquieu ou la Politique de Machiavel au XIXe Siecle, par un Contemporain" — Dialogas apie pragarą tarpe Machiavel ir Montesquieu arba Machiavelio politika 19-me šimtmety per tuolaikinį žmogų) tikslu supjudymui žmonių prieš žmones. Juk ir mes lietuviai ant savo kailio patyrėme, kaip rusai suprato žmonių lygybę, laisvę ir brolybę. Su mumis rusai nė kiek geriau nepasielgė, kaip ir su žydais.

Brazolius pardavė milijonieriui Fordui nuodų, o tas nusipirkęs užkrėtė jaisiais pasaulį. Automobilių magnatas, Henry Ford, aprupino Hitlerį ir jo pa-

Sveikatos Skyrius

DR. JOHN L. RICE, SVEIKATOS KOMISIJONIERIUS
New Yorko Miesto

VASAROS LAIKAS IR TAVO KUDIKIS

Kiekvieną kudikį privalome laikyti geroje sveikatoje, ne tik vasaros laiku, bet per visą metą. Bet vasaros laiku kudikiai piktesni, ir reikalauja geresnio dabojimo negu bile kitu laiku. Jau vasaros laiku motinos privalo savo kudikius tankiau ant saulės išstatyti. Vasaroje kudikiai reikalauja svarbiųjų stiprių saulės spindulių.

Praeityje, vasaros laiku, ypatingai antra vasara, buvo labai blogas laikas kudikiams. Kudikius grąsindavo "kudikiška cholera", baisi liga, kuri kirto tukstančius gyvasčių kas vasarą. Bet su įvedimu pasturizuoto pieno, ir su tinkamomis pamokomis kaip geriaus prižiurėti savo vaikus, jau šita liga pradėjo išnykti, ir šiandien jau retai pasirodo.

Laimingas yra kudikis, kuris krutimi penimas, bet net ir bonkute penimas kudikis turi geresnę progą šiandien negu turėjo praeityje. Netik jis gauna pasturizuoto pieno, bet daugumoje miestų net pieno, kuris atgaivintas su pagelba šilumos "irradiated" pienas. Ir kuris gauna tinkamo pieno, ir gana saulekaitos ir šviežio oro, ir tinkamai prižiurėtas, ištikro pasilks sveiku kudikiu.

Per pirmus metus kiekvieną kudikį reikia laikyti po gydytojo priežiura, kur tas nėra galima, tai reikia kudikį nunešti į tam tikrą kliniką, kas mėnesį. Tokiu budu, jis sveikai augs, jeigu tik motina seks gydytojo patarimus.

Užtektinai pieno ir saulekaitos prisidės prie kudikio geresnių dantukų ir kaulukų; jis sveikiau augs ir bus sveiku.

Vasaroje vartokite kuo mažiausia drapanų — kartais tik palutę. Geriausias laikas ant saulės palaikyti yra rytmety ir vidurdieny. Nelaikykite kudikį ant saulės pakol įdega, nuo to jį saugokite. Per visą dieną laikykite vėsioje vietoje, kur prie jo neprileidžiama nei musių nei kitų vabalų.

© NEWS-WEEK

PREZIDENTAS SALIUTUOJA BEISBOLO LOŠĖJUS

Prezidentas Ruzveltas pasirinko sau sėdynę ant Baltojo Namo automobiliaus papėdės nuo kur jis atydžiai tėmija beisbolės rungtynes Hyde Parke (New Yorke), kuriose dalyvauja kaimyniniai jauktai.

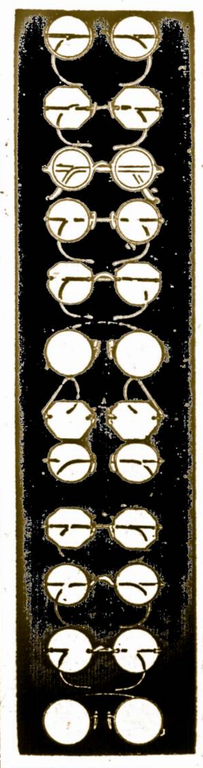

STATE OPTICIANS
Nuolatinis Pasiulymas Kurs Yra
Didžiausia Vertė Mieste!

TOKIA VERTĖ KURI NEGALI BUTI PADVIGUBINTA! Dvylika skirtingų stilių akinių.... moderniško su rėmais ar be rėmų ir Oksfordo.

SU EKSPERTO PRITAIKYMU! Už viską su Pirmos Rušies baltomis vieno reginio lensomis, bile stiprumo kokio jusų reikalauja su rėmais ir pritaikymui, tiktai $5

KREDITAS BE EKSTRA MOKESČIŲ

AKINIAI
12 STILIŲ
$5
už PILNĄ UŽSAKYMĄ
LENSUS ir RĖMUS
Mokėk 50¢ į savaitę

Atidaryta Kasdien ir Šeštadieniais Iki 9 val. vak.

STATE OPTICIANS
Optical Specialists
Chase Building 44 Front St. Tel. 5-0521 Worcester

KODEL AMERIKOS KONSTITUCIJA YRA ĮDOMIAUSIAS DOKUMENTAS

Gladstonas, vienas iš žymiausių Anglijos diplomatų, yra pasakęs apie Amerikos Konstituciją, kad tai "yra puikiausias darbas, kuris žmogaus protu atliktas paskirtu laiku". Atsimindami Gladstono žodžius, norime kreipti atydą į musų konstituciją. Kodel Suv. Valstijų Konstitucija yra puikiausias dokumentas?

Buvo sutaisyta susirinkime, kuris sušauktas Philadelphijoje, gegužės 25 d., 1787 m., ir užbaigtas rugsėjo 17 d., tais pačiais metais. Garsiausi to laiko amerikiečiai buvo to susirinkimo nariai. Tarp jų buvo George Washington, Benjamin Franklin, James Madison, Alexander Hamilton, Roger Sherman, Robert Morris, James Wilson ir Charles Pinckney. Gal dabar matome priežastį, kuri veikė padaryti konstituciją, puikiausiu dokumentu — buvo darbas trijų ir pusės mėnesių, ir darbas Amerikos geriausių protų.

Amerikos Konstitucija suvienija atskiras valstijas į vieną tautą, tas suvienijimas yra del visų gerovės.

Ji nustato balansą tarpe federalio autoriteto ir valstijų valdžių. Tas kartais ne sykį sukėlė susikirtimų, bet vistiek užlaikytas per šimtus metų.

Ji aiškina valdžios tris dalis— įstatymdavystinę, išpildomąją ir teisdarystinę — taip aiškiai išdėsto, kad viena dalis negali peržengti kitą.

Ji aprupina padarymą ir pildymą įstatymų. Ne pagal karališkų teisių arba panašaus autoriteto, bet per žmonių atstovus, kuriuos žmonės patys išrenka.

Ji duoda kiekvienam žmogui, laisvę, duoda laisvę tikėjimams, kalboms ir spaudai.

Ji ragina taupumą ir darbštumą, duoda lygybę visiems, pakelia moteriškumą ir laiko pilietystę ir namus organizuotos visuomenės pagrindomis. — **FLIS.**

Įvairios Žinios

Mokslininkai dirba žmogaus amžių vidutiniai pailginti iki 70 m. Šiandien vidutiniai žmonės gyvena 58 m. Bet reikia anksti save pažinti ir užsilaikyti.

Kalbant apie ilgą amžių įdomu, kad minėdama savo 100 m. sukaktuves viena moteris pastebėjo, kad ji gyveno 75 m. ir juos jautė, bet nejautė paskutinių 25 m. Gyvenimas dabar pergreitai bėga.

JUOZO BAKANAUSKO KALĖJIMAS IR MIRTIS

Vienaveiksmis vaizdelis, parašė Antanas Janušonis

Lošime dalyvauja 4 ypatos:

JUOZAS, SARGAS, TARDYTOJAS IR STAROSTA

JUOZAS: Daryk ką daręs. Eik, kovok už tautą, už žmoniją besėdėdamas už stiprių geležinių kalėjimo grotų tarpe keturių muro sienų... O vienok kova tik pradėta. Taip butų malonu pagyvent ir pasidarbuot del tėvynės, o čia mirtis žiuri į akis ir taip negarbingai reikės žut — bus gėda, jegu turėsiu mirt kaip koks piktadarys. (Įeina kalėjimo sargas).

SARGAS: O ką mielasis, nustojai upo, neužmiegi? Parupo turbut tavo likimas? Bet jis tuojau pasibaigs.

JUOZAS: Nors man ir mirtis gręsia, bet man ji nebaisi, nes aš niekuo nekaltas. Bet pasakyk man gerbiamasis, ką čia darysi, kad taip netikėtu laiku atėjai?

SARGAS: Parengt reikia stalą, viską priruošt, nes pribus tardytojas su starosta ir pradės tardymus.

JUOZAS: Ką! ir vėl jie man tardys čia pat kalėjime?

SARGAS: O kur-gi kitur tardys? Čia tave tik vieną šiandien tardys, nes teismo salė pripildyta kaliniais. Tau yra skiriama mirtis po kartuvėm arba busit sušaudytas. Visi skiriami ant mirčiai buna uždaryti po vieną ir atskirai tardomi.

JUOZAS: Tu man gerą naujieną pranešei. Pas lenkus kitaip buti ir negalima. Jie pasigauna lietuvį, sumano kokius politiškus sumetimus ir tuojaus nužudo. Atrodo, kad jie yra ištroškę svetimo kraujo. Bet ateis laikas, kad jie už tai turės atsakyti. Na, jeigu man prisieis mirti, tai geriausia mirtis butų but pakartam. Taip-pat ir iš daktariškos pusės jei žiurėsim į karimą, tai labai smagu! Patrauki virvegalį, sprandkaulis iš karto nutruksta, ir nė nejauti nieko. Kada kraujas lietis ir stinkti ima, tai kunas jaučia smagumą. Jei tu apie karimą daugiaus suprastumi, tai tik ir norėtum, kad tave kas pakartų...

SARGAS: Norėčiau nenorėčiau, bet kad jums karimas tik baika, to nieka neužgins. Pirm dviejų mėnesių šiame pačiame kambaryje buvo uždarytas jaunas vaikinas, Antanuku save vadino. Už ką jis buvo nuteistas, nežinau. Tiktai paskutinėje jo gyvenimo valandoje ateinu pas jį ir sakau: stok ir eik su manim, nes atėjo valanda mirimo. Ir kad nors žodį butų sakęs, pasikėlė ir eina. Bet kaip nuėjo į paskirtą vietą, tai starasta pratarė, kad buk Antanukas daug ką žino. Na ir prasidėjo tardymas. Antanukas nieko nepasako. Tuomet pradėjo jį kankyt, baisu darėsi bežiurint, o jis nieko nepasakęs ir mirė. Mums tiek buvo gerai kad nereikėjo jį kart. Kitame kambaryje buvo uždarytas kitas jaunas vaikinas, taipgi nuteistas mirties, bet tas jau kitaip darė: prieš pat mirtį ateinu pas jį pasakyt kad prisirenktų prie mirties. O jis sako eik parnešk tabako, tik žiurėk kad butų stiprus, gal rukymu ilgį nuraminsiu, o kaip reikės eiti žudymo vietoje, tai sumanim bėdų neturėsit. Ir kiek lietuviai buvo kankinami ir žudomi, jie geriau miršta, o ne išduoda kitus. Gi lenkų valdžia yra "gera" ir "teisinga", kas išduoda Lietuvos slaptybes, tam ne tik kad gyvastį dovanoja, bet ir didelę garbę suteikia, turtais apdovanoja. Tai-gi, ir tu jaunas gražus, nejaugi tu eisi tenai kur nuėjo anie? Ką žinai viską pasakyk lenkų valdžiai, tai tu busi laisvas ir visa Lenkija tave gerbs.

JUOZAS: (Giliai susimąstęs ir kovodamas su savo mintimis, giliai atsidusdamas taria:) tai tikri karžygiai buvo tie, kurie savo gyvastis aukavo, neišduodami tėvynės, taip darysiu ir aš. Lai mirtis surakina mano lupas. Tame momente jeigu aš norėčiau isduoti priešams savo tėvynę, lenkai suteiks man garbės ir turtus, kurių jie patys neturi.

SARGAS: Koks yra jusų nesusipratimas? Kas-gi ta Lietuva ir už ką butų ten mirt? Ar negeriaus pagyvent jeigu yra proga. O kad ir kaip tu toksai jaunas, dabar patsai gyvenimo linksmumas, pagyventum, pasidžiaugtum pasaulio gražybėmis, ir ta garbe kurią lenkų valdžia tau suteiktų, ar nebutų malonu? Atiduok ką žinai: kas Lietuvoje yra, ir prie ko jie rengiasi, išpasakok viską lenkų valdžiai, o ji tau viską dovanos, turtais ir garbe apdovanos ir suteiks tau didelę garbę, nes lenkų valdžia yra "gera" ir "teisinga". Pagalvok gerai ir kaip ateis tardytojas, tai viską jam išpasakok. (Sargas išeina).

JUOZAS (vienas): Su kokia tai velniška veidmainyste jis nori mane prigauti!.. Ne! Tukstantį kartų ne. Geriaus aš mirsiu, bet nieko neišduosiu. (Įeina tardytojas ir starasta, tardytojas, atsisėdęs prie stalo, pradeda klausinėt tardomąjį): Kas tamsta esti ir kaip vadiniesi?

JUOZAS (atsako): Juozas Bakanauskas.

TARDYTOJAS: Kiek metų amžiaus?

JUOZAS: Dvidešimt trijų.

TARDYTOJAS: Valstietis lietuvis?

JUOZAS: Taip.

TARDYTOJAS: Mokslus ėjęs — kur?

JUOZAS: Gimnazijoj.

TARDYTOJAS: Baigęs?

JUOZAS: Nevisai.

STAROSTAS: Iš gimnazijos buvo prašalintas už platinimą lietuviškų raštų.

TARDYTOJAS: O paskui kur buvai?

JUOZAS: Prie motinos.

TARDYTOJAS: Ir ką tenai veikei?

JUOZAS: Dirbau kasdieninį ukio darbą.

TARDYTOJAS: Organizavai ir priklausei prie lietuviškų organizacijų, kurios yra priešingos lenkų įstatymams, kaip tai: Šaulių sąjungos, Vilniui Vaduoti Sąjungos ir kitų musų valdžiai priešingų organizacijų. Tu organizavai, kad nuverst lenkų valdžią ir apsišaukt save kokui tai Lietuvos vadu?

JUOZAS: Jeigu lietuviai organizavo kokias draugijas, tai jie organizavo Lietuvos kulturiniams reikalams, o ne prieš lenkų valdžią.

TARDYTOJAS: Nueidavai kada į Lietuvą?

JUOZAS: Taip.

TARDYTOJAS: Ir iš tenai nešei ir platinai lietuviškus raštus, kurie yra priešingi lenkų valdžiai? Ką tu atsakysi ant to?

JUOZAS: Apie tai nekalbu, kadangi aš tuomi neužsiėmiau.

TARDYTOJAS: Tamista ėjei prieš lenkų valdžią ir minią raginai sukilt ir užpult musų valdžią? Bet musų buvo laiku pastebėta — policija susekė tavo darbus ir užtai pakliuvai į kilpas, likaisi suimtas, apkaltintas ir įmestas į kalėjimą. Dabar lauk ką teismas nuspręs, bus amžinas kalėjimas arba mirtis.

JUOZAS: Reiks kentėt, kentėsiu, prisieis mirt, mirsiu. Vienok iš manęs nieko neišgausit.

TARDYTOJAS: Kodėl? Tamista žinai, kal lenkų valdžia yra gera ir teisinga. Aš norėčiau kad tu man pasakytum, katrie lietuviai eina į Lietuvą ir iš tenai parsineša visokių laikraščių ir platina tarpe kaimiečių. Tai tiek aš nuo tavęs reikalauju. O jeigu tu pasakytum, tai viskas butų dovanota.

JUOZAS: Mažai jųs nuo manęs reikalaujat, bet aš manau jums užteks mano vieno kraujo.

TARDYTOJAS: Matomai tamistai skaudu išduoti savo draugus, su kuriais veikei, kuriuos mylėjai, bet suprask, esi mokytojas, jaunas, pilnas energijos ir turėsi mirt; po tavo mirties užmirš tavę giminės ir visa tavo tauta. Taigi pasirengkie gerai; o gali liktie gyvas, busi turtingas ir paaukštintas musų valdžioje. Tik tamsta išpasakok viską ką žinai, kur yra kokios organizacijos, kur yra Šaulių skyriai, kokiuose rajonuose kur ir kokie komitetai ir kur jie laiko susirinkimus ir kaip tankiai, kokius ginklus vartoja ir kur gyvena.

JUOZAS: Sakiau, kad neišgausit nieko iš manęs. Aš mirsiu, o jųs prakeikti pražusit su visa Lenkija.

TARDYTOJAS: (Į publiką): Prakeiktas lietuvis, nieko neišduoda. (Piktai į Juozą): Jeigu tu esi toks, tai tavo gyvybė mano rankose, ir į trumpą laiką busi sušaudytas. (Mandagiai): Bet aš manau, kad tu pakeisi savo mintis ir išpildysi mano reikalavimą, tuomet galėsi laimingai sau gyventi ir užtai busi man dėkingas. Ką sakai?

JUOZAS (Piktai puolasi prie jų): Pasiutę šunys, eikite iš čia ir duokit man ramybę arba geriaus žudykit!

STAROSTA (piktai sulaiko Juozą): Tai tu toks paukštis! matyt kad su tavim gražiuoju neapsieisim.

JUOZAS: Aš pasigailėjimo ir jokių dovanų nuo jusų nereikalauju. Jųs man žadat garbę ir turtus kurių jųs patys neturit. Jųs manot, kad aš už turtus ir kruviną lenkų garbę įsižadėsiu savo tėvynės ir išduosiu savo nekaltus brolius. Ne! aš to ne padarysiu. Aš ne tokis kaip jųs. Jųs išsižadėjot savo tėvynės ir dabar tarnaujat lenkams už tą garbę ir turtus kuriuos ir man siulot?! Krinta prakeikimas ant išdavikų Lietuvos.

TARDYTOJAS: Mes norėjom su tavim kaip su žmogum pasikalbėt ir išgelbėt tavo gyvybę, bet matyt, kad musų darbas veltui, ir todel mes laiko netrukdysime ir mes išeisim, o tu lauk kada tave pašauks ant mirties...

JUOZAS (vienas): Su kokia pekliška ironija, su kokiu cinizmu tie žmonės kalba. Kaip be širdies, kaip be jausmų tyčiojasi iš žmogiškumo. Verksmas, ašaros, dejonės, tai tik sumaišyti muzikos balsai, kurie linksmina lenkų valdininkus. Keliai, kuriais jie eina, turi but kraujų aplieti, kartuvėmis ir lavonais apstatyti, ir aš apliesiu savo krauju jųjų takus. Jie mane dabar kankys, draskys mano kuną ir trauks paskutinius žodžius iš mano lupų, kad surast daugiau aukų, kad ir juos taippat kankint. Ne! Nesulauks jie to nuo monęs. Juk tai trumpos valandos mano gyvenimo. O kaip malonu butų dar pagyvent. Gyvasties pilna jauna krutinė trokšta dar kvėpuoti, o akis saulės spinduliais gerėtis. Bet visam tam bus pabaiga. Paskutinis mano širdies tvaksėjimas užges šiandien. Dainuoja arba deklamuoja):

Paskutinį jau kartą šiandieną
pamatysiu kaip saulė tekės.
ir aušrelei tiktai patekėjus
man linksmai paukštelei čiulbės.
Paskutinį jau kartą girdėsiu
kaip man pančiai ant rankų skambės,
nebeilgai aš čionai kentėsiu,
nebeilgai man širdį skaudės.
Jau tos kruvinos budelių rankos
išgalendo man kardą aštriai.
Ryt saulutei patekėjus
man gyvybę aukoti reikės.
Neniuliuskit broliai jaunieji
jei nelaimė ir jumis ištiks,
Bet kovokit kaip vyrai narsieji
pakol priešų tėvynė neliks.
Sudiev ir tau tėveli senasis,
motinėle ką gimdei mane,
neateisit ant mano gi kapo,
ne jau priešai neprileis jumis.
Sudiev ir tau mergele jaunoji,
paskutinį jau kartą tariu —
nepriglausi prie širdies karštosios,
nes nustojo jau plakus joji.

(giliai užsimąstęs kalba): O Vilniau, Vilniau, kiek tu kentėjai, kiek kenti ir kiek dar kentėsi pakol pasiliuosiusi iš lenkų vergijos? Vilniau! tu nešei Lietuvai kulturą ir laisvę ir pats palikai be laisvės... Ten pas tave vaidilutės per amžius ugnį kureno ir Lietuvos dievus garbino. Šiandien viskas jau lenkų naikinama. O Gedimine! Didis Lietuvos Kunigaikšti, ir įkurėjau Vilniaus pilies! Kelk iš grabo ir pažiurėk kaip priešai naikina Lietuvą. Ir ar ilgai taip bus? (Įeina kalėjimo sargas).

SARGAS: Na, tu jaunas vaikinuk, nenorėjai gyvent, tai atėjo paskutinė valanda tavo gyvenimo su kuriuo tu netrukus turėsi skirtis. Bet ir tai dar musų valstybė galėtų tavo gyvastį išgelbėt, jeigu ką nors išduotumei.

JUOZAS: Atėjo valanda mirt, tai mirsiu! ir žinau kad mirsiu už savo tėvynę Lietuvą. Bet kas pasigailės mano senos motutės? Ir kas ją senatvėje užlaikys? Ir kas praneš mano motutei paskutinį atsisveikinimo žodėlį? Nejaugi tik tos rusčios kalėjimo sienos?

SARGAS: Na, gana su tavim žaist. Laikas jau užsibaigė. Dabar eik, kur tau paskirta. (išeina).

(galas)

sekėjus tais pačiais sufabrikuotais "Protokolais" ir Hitleris gerai žino ant kokių "faktų" "Protokolai" remiasi, vienok jisai tuos "Protokolus" panaudojo savo žmonių, vokiečių, pavergimui. Jis vokiečiams kalbėjo, kad karo pralošimas ir visi jų šių dienų vargai paeina nuo žydų ir jų suktumo. Gi patvirtinimui savo žodžių jisai savo viengenčiams pakišo rusų monarkistų sufabrikuotus ir Fordo išleistus žmonių mulkinimui "Protokolus".

Dabartinis-gi kurstymas amerikiečių prieš žydus yra tam, kad kaip nors atsikračius nuo viską gerai matančio Prezidento Roosevelto, nes jisai į tokius "Protokolus" netiki, ir neketina prigavikams pasiduoti. Prezidentas Roosevelt taipgi žino, kaip republikonai ir jų rėmėjai veikia, kad jį iš prezidentystos iškrapštyti. Neužmirškime, kad ir lietuvių tarpe mes turime apščiai tokių "Susipratėlių", kuriems taipgi rupi savotišką tvarką užvesti. Bet, kaip čia nebutų, fašizmas nieko kito nežada kaip tiktai diktaturą ir žmonijos pavergimą. **Kazys Pilėnas**
New York, N. Y.

Kas Dedasi Lietuvoje

Atidengtas Dariaus ir Girėno Paminklas Soldino Miške. Įspudingos Paminklo Atidengimo Iškilmės

Liepos 17 d. suėjo treji metai, kai Vokietijoje, Soldino miškuose tragingai žuvo musų tautos didvyriai Darius ir Girėnas. Vos tik jiems žuvus buvo sumanyta Soldino miškuose pastatyti paminklą, kuris visiems primintų, kad šioje vietoje du narsūs Lietuvių tautos sunus paaukojo savo jaunas gyvybes tėvynės Lietuvos garbei. Lietuvos visuomenės aukomis, Dariui ir Girėnui paminklas buvo pastatytas, o jo atidengimo iškilmės įvyko liepos mėn. 17-tą d.

Dariaus ir Girėno garbei pastatytas įspudingas granito paminklas yra du dideli kryžiai. Jis iškila Soldino miške ir yra iš tėvynės atvykstantiems lietuviams amžina tautinė šventenybė, o tos srities gyventojams — juos patraukianti įdomybė. Paminklas pastatytas toje pačioje vietoje, kur nukrito "Lituanica I". Plačiu ratu granito kryžiai apsupti žemu betono aptvaru ir geležiniais vartais. Apie betoninį aptvarą apsodinta gyvatvorė kuri vėliau išaugs ir sužaliuos. Netoli nuo didžiųjų granito kryžių, kur yra pats paminklas, pastatytas dar ąžuolinis kryžius lietuvių liaudies stiliumi išdrožinėtas. Visa paminklo vieta yra viduryje miško ir iš tolo matoma.

Paminklo atidengimo iškilmėse dalyvavo Lietuvos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Vokietijoje dr. Jurgis Šaulys, Dariaus sesuo — ponia Nelsonienė su vyru, Lietuvos aero klubo atstovai su to klubo pirmininku prof. Z. Žemaičiu. Dalyvavo ir vokiečių valdžios bei aviacijos atstovai ir didelis burys Berlyne bei kituose Vokietijos miestuose gyvenančių lietuvių. Vokiečių lakunai prie didvyrių paminklo ėjo garbės sargybą.

Paminklo pašventinimo apeigas atliko iš Lietuvos atvykęs kun. Gronis. Po jo jaudinančio, patriotiško pamokslo, gražią kalbą pasakė ministeris dr. Šaulys. Jis, tarp kita ko pareiškė:

— "Reikia nepaprastos ryžtingos dvasios ir retos drąsos įvykdyti skridimui be sustojimo iš New Yorko į Kauną. Juo tragiškiau, kad likimas ištiko abu narsius lakunus prieš pasiekiant pasirinktą tikslą. Darius ir Girėnas buvo sunkioje gyvenimo kovoje užgrudyti vyrai, kurie, vieną kartą pasiryžę skristi New Yorko į Kauną, nepabugo jokio vargo savo planui įgyvendyti. Po ilgų laukimo dienų, pagaliau, 1933 metų liepos mėn. 15 d. rytą oras buvo jiems palankus, ir jie išskrido į tolimą tėvynę. Visa lietuvių tauta savo dvasia lydėjo didvyriškus lakunus jų ilgame ir pavojingame kelyje. Aną tamsią ir audringą naktį Dariaus ir Girėno valdytas lėktuvas nukrito šioje vietoje ir sudužo. Be skeveldrų niekas nerodo tos aną naktį įvykusios dramos. Tai arti tikslo, ir vis delto žuti, tai yra tikrai tragiško likimo paskirtis.

"Šis kuklus paminklas turi priminti šią prieš trejus metus įvykusią dramą ir didvyrišką dviejų lakunų lietuvių drąsą, kuriems nebuvo lemta pasiekti jau veik rankoms apčiuopamą tikslą.

"Tragiškas dviejų lakunų lietuvių likimas sukėlė Vokietijoje karščiausią užuojautą nuo aukščiausių vietų iki plačių vietos gyventojų masių. Už užuojautą, pareikštą del didvyriškos lietuvių lakunų Dariaus ir Girėno mirties ir už jusų draugišką atsilankymą į paminklo atidengimą aš jums savo vyriausybės ir visos lietuvių tautos vardu širdingai dėkoju. Prieš trejus metus parodytą užuojautą tragiškam lietuvių lakunui likimui stiprina mano viltį, kad čia lietuvių tautos aukomis pastatytas paminklas bus gerbiamas. Aš pavedu jį jusų globai ir apsaugai".

Gilių minčių kalbą pasakė ir Lietuvos aero klubo pirmininkas prof. Z. Žemaitis. Jis atvaizdavo skridimo parengimą ir Atlanto vandenyno nugalėtųjų tragišką mirtį. Jis perskaitė Dariaus ir Girėno testamentą, kuriuo po jų mirties lietuviai lakunai neprivalo atsisakyti nuo vandenyno nugalėjimo ir turi prisidėti prie tėvynės Lietuvos vardo ir garbės kėlimo kulturingų tautų tarpe.

Vokiečių aviacijos atstovas Sommeris savo kalboje priminė tą baisią 1933 m. liepos mėn. iš 16 į 17 d. naktį kada pasauliui buvo pasiųsta žinia apie tragišką vandenyno nugalėtojų lietuvių mirtį.

Prie naujo didvyriams paminklo Lietuvos visuomenės vardu buvo padėtas didelis lauro vainikas su lietuvių tautinių spalvų kaspinais. Taip pat vainikus padėjo Lietuvos ir Vokietijos aviacijos atstovai. Dariaus sesuo, ponia Nelsonienė, padėjo didelę rožių puokštę toje vietoje, kur gulėjo jos žuvęs brolis ir kur dabar yra pastatytas lietuviško ąžuolo kryžius. Paminklo atidengimo iškilmės buvo labai įspudingos. —

ŽODYNĖLIS

GREIČIAUSIA ISMOKSI ANGLIŠKĄ KALBĄ

Turėdamas kišeninį žodynėli, sutaisytą pagal geriausį kalbamokslinį budą be niekeno pagelbos išmoksi kalbėt, skaityt ir rašyt. Kaina $1.00

AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon Street
Worcester, Mass.

Lietuvoje Atrasti Keli Seni Kapinynai

Lietuvos praeičiai giliau tirti, yra sudaryta taip vadinama valstybinė archeologijos komisija. Joje dalyvauja žymiausi Lietuvos mokslininkai. Ši komisija nuolat daro kasinėjimus įvairiose Lietuvos istorinėse vietose. Neseniai ji padarė didesnius kasinėjimus Kelmėje, Pumpėnuose ir Vabalninke. Kelmėje buvo atrastas labai senas kapinynas. Jame žmonės buvo laidojami jau XII šimtmetyje. Tame kapinyne paskutinės laidotuvės buvo XVII šimtmetyje. Pumpėnų kapinynas yra iš XVI amžiaus, o Vabalninko kapinynas siekia XVII amžių. Kapuose rasta daug žmonių griaučių, įvairių žalvarinių žiedų, ir kitų daiktų, iš kurių matyti, tų laikų Lietuvos kultura ir laidojimo papročiai. Naujai atrastus kapinynus dabar dar giliau tyrinėja Lietuvos mokslininkai.

Kauno Teatras Buvusioje Perkuno Šventovėje

Nors apie Kauno istoriją yra ne maža medžiagos net iš XVII-XVIII amžiaus, tačiau yra metų ir XIX amžiaus pirmoje pusėje, kai apie Kauno gyvenimą smulkesnių žinių nerandama. Tas visai suprantama, nes anais laikais Kaunas budamas nedideliu miestu, neturėjo nei laikraščių, nei knygynų, nei kitų kulturinių įstaigų. Kiek daugiau apie Kauno gyvenimą anais laikais parašė Varšuvoje išeinąs laikraštis "Kronika". Minėtame laikraštyje 1856 metais buvo įdėta vieno korespondento smulkus aprašymas apie tų laikų Kauno gyvenimą. Įdomesnias vietas iš to aprašymo čia paduodame.

PRANCUZĖ VYRIŠKAIS RUBAIS KAUNO GATVĖSE

Pastaruoju laiku, rašė tada "Kronika", Kaune daug juoko sukėlė vieno prancuzų inžinieriaus žmona. Ji apsirengusi vyriškais rubais, kartu su savo vyru, dirba prie tiesiamo geležinkelio linijos. Drąsioji ponia apsivilkusi keistais rubais su "šardvarais" (plačios vyriškos kelnės) po darbu vaikščioja Kauno gatvėmis, lyg tai butų pas save namie. Kauno moterims, o ypač atvykstančioms iš provincijos žemaitėms, tas nepatinka, nes toki apsirengimai pagal jų papročius yra neleistini, net draudžiami.

1856 METAIS BUVO TIK VIENAS KNYGYNAS

Nesenai Kaune buvo tik vienas knygynas. Tiesa, dabar jų steigiama dar du, tačiau nei vienas iš jų laikraščių nelaiko. Net tos pačios "Kronikos" kuri reguliariai spausdinama Varšuvoje, čia Kaune nematysi nei kavinėje, nei kngynuose, nei kitose įstaigose. Švietimas eina daugiau į kaimą, ne į miestą. Beveik kas savaitė vežimai prikrauti maišų knygų įvairiomis kryptimis važiuoja į Žemaitiją. Ten knygos platinamos liaudies tarpe ir tas darbas knygvežiams gerai sekasi.

ŽEMAITIJA LENKIASI VYSK. VALANČIUI

Kauniečiai, o ypač atvykę iš tolimesniųjų Kauno gubernijos užkampių, kalba apie Vyskupą Motiejų Valančių. Šis vyskupas labai žmonių mylimas ir visur giriamas. Ypač šios simpatijos pasireiškė per šių metų Dievo Kuno šventę. Beveik visa šventoji Žemaitija tą dieną atvyko į Kauną gauti iš savo ganytojo palaiminimų. Vyskupas Motiejus Valančius tą dieną laikė mišias perpildytoje bažnyčioje. Žmonės net nesutilpto šventoriuje ir stovėjo gretimose gatvėse. Žemaičių ganytojas tą pat vasarą buvo atvykęs ir į Raudondvarį, kur buvo sutiktas tukstantinės žmonių minios ir grafo Tiškevičiaus. Vyskupas Valančius ten užtrukęs dvi dienas.

KAUNAS 1856 M. PRADEDA LIETUVĖTI

Kauno miestas anksčiau buvęs nedideliu miestu, dabar po Krymo karo pradėjo atbusti. Dar ir šiandien žymu 1812 metų prancuzų paliktieji pėdsakai. Tačiaus miestas auga. Vokiečių bendrovių laivai gana dažnai lanko Kauną ir ima pinigus už prekių ir žmonių vežiojimą. Tačiau ir kauniečiai pradėjo konkuruoti. Dabar Nemune plaukioja keliolika vokiečių garlaivių. Kauniečiai, pagaliau, susiprato ir pastatė tris garlaivius: ,'Nėrį", "Kęstutį" ir "Trich". Jie dabar plaukioja tarp Kauno ir Tilžės. Tačiau ir kaniškių ir vokiškų garlaivių yra per mažai. Kauniečiai artimiausia laiku ruošiasi dar pastatyti kelis garlaivius. Iš šių lietuviškų garlaivių matyti, kad jau nuo 1856 m. Kauno miestas pradėjo pamažu lietuvėti, pakrikštydamas net du garlaivius lietuviškais lietuvių vardais.

ISTORINIAI KAUNO PAMINKLAI DAŽOMI GELTONAI

Greta pranciškonų vienuolyno, taip vadinamuose Perkuno namuose, kadaise buvo perkuno šventovė. Šiame istoriniame name prieš keletą amžių gyveno Lietuvos — Lenkijos karalius Zigmantas Augustas. Šiandien tie istoriniai pastatai yra gerokai apgadinti, beveik išdildinta ir sunaikinta praeities pėdsakai. Sienos, turinčios istorinės reikšmės, išlygintos ir nudažytos geltonai, kaip ir kiti valdiški Kauno miesto pastatai. Mums liepiama tikėti kad tai yra gražu. Dabar rengiamasi netoli Perkuno buvusios šventovės aukštinti Nemuno krantą. Jis buvo išgrįstas tašytais akmenimis, kad pavasariais ledai nesueitų į aikštę. Tai bus lyg ir akmeninė siena, saugojanti Kauno senamiestį nuo ledų.

KAUNO TEATRAS BUVUSIOJE PERKUNO ŠVENTOVĖJE

Kauno miestas anais laikais neturėjo gero teatro. Jis miestui sudarė daug rupesčio, po keletą kartų žymesnieji to laiko valdininkai rupinosi teatro rumų statymu, tačiau tam reikalui vis nebuvo pinigų. Net iki 1886 m. vis galvota dabartinę miesto Rotušę paversti teatru. Petrapily išeinąs lenkų kalba laikraštis "Kraj" 8 Nr. rašė, kad dabar svarstoma rotušės rumus pavesti teatrui.

Ana įdomu, kaip Kronikos" korespondentas prieš 80 metų rašė apie to laiko Kauno teatrą. Jis taip išsitaria: nesenai Kaunas turėjo miesto teatrą. Jis drėgnas, per stogą lijo, viduje ir aplinkumoje didžiausi nešvarumai. Tačiau vis dėl to tai buvo teatras, nors ir buvusioje Perkuno šventovėje.

Tai taip prieš aštuoniasdešimt metų "Kronikos" korespondentas aprašė tuolaikinį Kauno gyvenimą. — **Tsb.**

SVEIKAME KUNE — SVEIKA SIELA

Lavinamas įvairiose srityse, Lietuvos jaunimas nepamiršta ir kuno mankštos. Vaizdelyje matome musų brolius senojoje tėvynėje šauniai žygiuo jančius sporto šventėje. Tokių jaunimo sporto švenčių Lietuvoje kiekvienę vasarą buna labai daug. — Tsb.

KĄ PASAKOJA DAININININKAI APIE PIETŲ AMERIKĄ

Liepos mėn. 30 d. gastrolių Pietų Amerikoje į Kauną sugrįžo Lietuvos valstybės operos dainininkai: Kipras Petrauskas, Vincė Jonuškaitė-Zaunienė, Ipolitas Nauragis, Juozas Mažeika ir Petras Oleka. Tik grįžę ir dar nespėję atsikvėpti po savo ilgos kelionės, dainininkai tuojau sutiko spaudos atstovams papasakoti savo parsivežtus įspudžius apie Pietų Ameriką ir ten gyvenančius lietuvius.

KIPRAS PETRAUSKAS, Lietuvos operos tėvas ir Argentinoje gastroliavusių dainininkų globėjas pareiškė: vykome penkiese, tikiu, kad kitą kartą vyksime daugiau. Gastrolės mums puikiai pavyko. Musų pasisekimą galima matyti iš Argentinos spaudos. Bet vieno dalyka negalima iš jokios spaudos patirti, joje išreikšti — tai ašaras lietuvio, gyvenančio tolimoje Pietų Amerikoje. Kiek jų tenai, musų lietuvių yra, visi jie dusauja lietuvio siela. Ir tas, kuris savu automobiliu važiuoja, ir tas, kuris nevalgęs griovyje guli — visi svajoja apie savo tėvynę. Aš perdaviau visos Lietuvos linkėjimus musų Argentinoje gyvenantiems lietuviams, aš atvežiau linkėjimus iš jų visai Lietuvai.

VINCĖ JONUŠKAITĖ-ZAUNIENĖ, sako: iš kelionės jaučiuosiu gerai. Į Ameriką žemyną vykau pirmą kartą. Jura kelionės metu pasitaikė rami, tad ir sirgti neteko. Pirmą kartą vykstantieji per pusiaują laive krikštijami. Man teko paragauti šaukštą druskos ir vandens. Apie krikšto tėvus neteko sužinoti. Budama Pietų Amerikoje ypatingai domėjausi musų išeiviais. Per musų spektaklį Argentinos lietuviams, jų ne vienas apsiverkė. Jie nepaprastai prisirišę prie savo tėvynės Lietuvos ir tas jų prisirišimas nuolat buvo jaučiamas. Jie kiekvienas gaudyte gaudydavo kiekvieną musų žodį, nuolat teiravosi ir klausinėjo apie viską Lietuvoje. Man teko susitikti vieną lietuvį, kuris jau 30 metų gyvena Argentinoje. Jis žvejoja banginius. Išvyksta keliems mėnesiams į jurą ir grįžta žvejojimui pasibaigus. Ir jis ir jo vaikai gražiai kalba lietuviškai — savo kalbos ir tėvynės nepamiršo ir su didžiausiu užsidegimu mane apie ją klausinėjo. Į Urugvajų buvau nuvykusi viena. Urugvajaus sostinėj Montevideo lietuvių kolonijoj koncertavau. Į koncertą susirinko pilna salė vietos lietuvių. Jų buvau šiltai sutikta. Jie mane su dideliu susidomėjimu klausinėjo apie Lietuvą ir jo gyvenimą. Montevideo lietuvių kolonija, turbut yra neturtingiausia iš visų Pietų Amerikos lietuvių kolonijų. Visi lietuviai išeiviai su kuriais man tik teko gastrolių metu kalbėtis, svajoja susitaupę kiek pinigų grįžti atgal Lietuvon. Jų visų troškimas — atgal į Lietuvą. Lietuvių jaunimas moko gražiai linksmintis. Kas sekmadienį ruošia vakarėlius. Turi neblogų ir meninių pajėgų. Man teko išgirsti jų chorą, pamatyti mėgėjų vaidinimų. Trejetas lietuvių lanko Argentinos valstybinę konservatoriją. Gastrolėmis esu patenkinta, nors ir teko atlikti tolimą kelionę.

PETRAS OLEKA, Lietuvos valstybės teatro operos režisierius, pareiškė, kad per vandenyną jam teko plaukti antru kartu. 1922 metais buvo šiaurės Amerikoje ir dabar. Toliau jis sako: musų vadas Kipras Petrauskas jau Pietų Amerikoje buvo buvęs, tad mes ateitimi per daug nesirupinome, nes jo vadovybėje buvome ramūs. Man, drauge su režisierium M. Laureckiu, teko statyti tris operas. Iš karto jaučiausi ne kaip, nes teko dirbti naujose aplinkybėse. Čia visai kita scena, didžiulis choras. Choras turi apie 110 žmonių ir apie 150 statistų. Su tokia žmonių grupe dirbti buvo nelengva. Darbo buvo nemaža. Mums gastrolės pavyko. Teatro vadovybė musų gastrolėmis buvo patenkinta. Papasakojęs apie tenykštėms lietuvių kolonijoms suruoštus koncertus, Petras Oleka pabrėžė, kad jo įspudžiai iš Pietų Amerikos yra kuo geriausi. Argentina, nors turi ir didelį tautų mišinį, bet ji kuria savo kulturą, ugdo savo meną. Rudenį tikimės Kaune sulaukti "Colon" teatro direkcijos narių. Dailininkas PioCollivadino, meno akademijos pirmininkas, meno tikslais važinėja po Europą. Jis Europoj lanko muziejus, meno akademijas. Pakvietėme jį į Lietuvą atvykti, susipažinti su musų Čiurlionies kuryba, musų liaudies menu ir musų opera. Buenos Aires mieste vyksta dideli pertvarkymo darbai. Platinamos gatvės, daromos aikštės, statomi paminklai. Sąryšyje su gatvių platinimu griaunami ištisi namų kvartalai. Tai kaštuoja milijonus pezų, bet miesto savivaldybė išlaidų negaili — darbas varoms pilnu tempu. Miestas puikus, daro gražų, malonų vaizdą.

IPOLITAS NAURAGIS IR JUOZAS MAŽEIKA apie Pietų Ameriką ir ten gyvenančius lietuvius taip pat parsivežė kuo gražiausių ir maloniausių įspudžių. Gražiai jie atsiliepia ir apie Argentinos meną, bei muziką.

Ša proga tenka pažmėti, kad šios gastrolės Pietų Amerikoje turi nemažos reikšmės. Jų metu išgarsintos Lietuvos vardas Pietų Amerikoje, jos daug padės ir musų išeivijai: ji sustiprinta dvasiniai, lietuvių vardas pakeltas argentiniečių visuomenės akyse. Tai vis nuopelnas didžiojo Lietuvos dainininko Kipro Petrausko, kurio didelio talento ir pažinčių dėka tos gastrolęs įvyko. —

AMERIKOS LIETUVIO SPAUSTUVĖJE ATLIEKA VISOKIUS SPAUDOS DARBUS

DIDYSIS LIETUVIŠKAS SAPNININKAS

JAU GATAVAS. Visi knygynai, knygų krautuvės bei pavieniai siųskite užsakymus tuojau.

Didysis Lietuviškas Sapnininkas yra papuoštas šimtais paveikslų. Savyje talpina 150 didelio formato puslapių, kuriuose aiškiai išguldo ir atspėja kiekvieną nors ir nepapraščiausią sapną. Prie Sapnininko eina dar ir kiti Laimės Spėjimo Aprašymai.

Sapnininko kaina ..... 75c. Užsisakant daugiau egzempliorų duodame nuošimtį. Pinigus siųskite Money Order arba doleriais.

Amerikos Lietuvis,
14 Vernon Street — Worcestery

MOTIEJUS A. ČIVINSKAS
Vienintėlis Lietuvių Graborius Worcestery

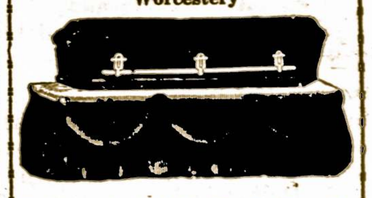

Patarnauju laidotuvėm ir išrandavoju automobilius įvairiems reikalams už prieinamiausią kainą. O 25 mylių atstume nuo Worcesterio susisiekimo reikaluose, patarnauju už dyką. Kreipkitės — Tel. 5-5898.
340 HARDING STREET

PRANEŠAM, KAD

VALGIŲ GAMINIMO KNYGA JAU GATAVA

Tai yra naujai pertvarkyta laida

su priedu

KAIP GAMINTI VAISIŲ VYNAS

Ši knyga susidaro iš 210 puslapių ir yra vienintelė lietuvių kalboje

Joje tilpsta virš 400 valgio gaminimui rušių, apie 150 vyno ir likerio gaminimui formulų ir apie 20 formulų del midaus gaminių.

Tilpsta ir daug kitų naudingų patarimų del namų prižiurėjimo, stalo prirengimo, ir t.t. ir t.t.

Kiekviena Lietuvė ir Lietuvaitė butinai turėtų šitą knygą įsigyt ir naudotis joje tilpstančiais naudingais patarimais. Ši kukorystės ir vaisvynių gaminių knyga turi neįkainuojamą vertę. Bet ją tamsta gali įsigyt TIKTAI UŽ $1.00

Taigi, įdėk konvertan vieną dolerį ir pasiųsk žemiau paduotu adresu, o mes tuojau pasiųsime Tamstai tą taip naudingą jusų šeimininkystei knygą.. Knyga įrišta į žalios spalvos storus popierinius viršelius.

AMERIKOS LIETUVIS

14 VERNON STREET WORCESTER, MASS.

METINIS "AMERIKOS LIETUVIO"

IŠVAŽIAVIMAS!

TUKSTANČIAI LIETUVIŲ IŠ RYTINIŲ VALSTIJŲ DALYVAUS ŠIAME IŠVAŽIAVIME

SEKMADIENY 6 RUGSEJO

(PRIEŠ PAT LABOR DAY) (SEPTEMBER, 1936 M.)

Jurgio Babrausko Girioje Manville Road Leicester, Massachusetts

Tai viena iš patogių vietų, tarp aukštų miško medžių, kur žmogus gali atsigaivinti. Yra šokiams svetainė, plačios verandos ir vieta sportams ir žaidimams. Parengimo programa tęsis per ištisą pusdienį. Šokiai tęsis iki vakaro vėlumai. Išlaimėjimų traukimas įvyks pavakaryje.

Programa susidės iš muzikos, sporto, rungtynių, prakalbų, dainų, laimėjimų ir kitokių margumynų. Svečiai bus pavaišinti kuo skaniausiais valgiais ir gėrymais.

Čia šiame paveiksle matote rašomosios mašinelės "CORONA" atvaizdą, kuri yra leidžiama išlaimėjimui kaipo vienas iš 10 laimėjimų. Ta mašinėlė yra $60. vertės ir tik šią savaitę pasirodė ant marketo. Jei lietuvis ją laimės, galės be atlyginimo įsitaisyt ir lietuviškus akcentus.

10 LAIMĖJIMŲ VIRŠ $150.00 VERTĖS

1-mas ———— Rašoma Mašinėlė
2-tras ——— Rankinis Laikrodėlis
3-čias ———— Plunksnų Setas
4-tas ———— Gintaro Karoliai
5-tas ——— Foto Traukt Aparatas
6-tas ———— Žiuronas (binoklis)
7-tas —— Penki Doleriai (pinigais)
8-tas —— Trys Doleriai (pinigais)
9-tas ——— Du Doleriai (pinigais)
10-tas —— "Am. Lietuvis" metams

TEMIK Važiuodami per Worcesterį važiuokite iki Miesto Rotužės, nuo čia imkite South Main gatvę ir važiu okite tiesiog iki Webster aikštės, kur Main gatvė pasisuka į dešinę pusę; pavažiavę 9-tu keliu per kokią 15-20 minučių matysite į dešinę pusę sportų aikštę, gi skersai kelią geltoną plytų bažnyčią, čia pat po dešine yra pirma gasolino stotis, kur bus prikaltos pikniko iškabos; tuojau už tos gasolino stoties imkite kelią po dešine, pavažiavę kokia 3 ar 5 minutes rasite pikniką į kairiąją, ten automobilių tvarkytojas parodys, kur reikia automobilis pastatyt.

APIE ĮVAIRIUS DAIKTUS

Londono Bokštas

Londono bokštas, "The Tower of London", kiekvienu savo kambariu, kiekvienu langu galėtų papasakoti apie tragedijas, apie senovės žiaurumą ir barbariškumą. Patarlė sako, kad "išeiti iš bokšto tėra vienas kelias, ir to kelio gale — ešafotas'. Kitiems ir tas kelias nbudavo laisvas, jie budavo nužudomi ar supudomi tarp pilkų bokšto sienų.

Senai, Kalėdų šventės metu, Vilhelmas užkariautojas, atvykęs su savo normanais kariais į Britanijos salą ir laimėjęs kovą ties Hastingu, žygiavo Londonan. Londoniečiai nesipriešino jam, žinodami, kad jų pasipriešinimas butų bergždžias. Tai buvo 1078 metais. Vilhelmas, rupindamasis apginkluoti Londoną, statė bokštą, ir statybos darbus prižiurėti pavedė vyskupui Gundulfui iš Ročesterio. Bokštas iškilo rytinėje Londono dalyje ir nuo to laiko jam teko vaizduoti ne vieną anglų istorijos momentą. Viena bokšto dalis vadinama dar ir kruvinuoju bokštu — Bloody Tower. 1483 m. žudikas karalius Ričardas III paima nelaisvėn teisėtą karalių Edvardą V-jį ir du jo mažus sunus ir visus uždaro bokšte. Berniukai miega krviname bokšte. Ričardo atsiųsti žudytojai Myles Forest ir John Dighton įslenka į jų kambarį. Karalius įsakė nužudyti princus be kraujo praliejimo. Žudytojai troškina berniukus, užspaudę jiems ant veidų priegalves. Jaunesnysis buvo pabudęs —, jis gavo smugį peiliu į krutinę.

Kitas vaizdas — 1554 m. prie išdavikų vartų ant Temzos sustojo valtis ir iš jos iššoko jauna 21 m. amžiaus mergina. Tai Elzbieta, vėliau buvusi Anglijos karalienė. Dabar ji Marijos Tudor nelaisvėje. Ji apgyvendinama karališkuose kambariuose ir gauna geresnį negu kiti kaliniai maistą. Berniukas, atnešdavęs jai gėlių, pavaromas, jį žada nuplakti jei jis čia dar pasirodys su gėlėmis.

Jos kalėjimo prižiurėtojas Sir Henry Bedingfield daro visa, ką gali, kad jai butų lengvaiu kelti nelaisvės naštą. Vėliau Elzbieta, likusi karaliene, nekentė to Bedingfieldo: "Kai man reikės kokį kalinį griežtai ir kietai prižiurėti, aš pašauksiu tamstą."

Torturų kambarys žemai, rusy. Kankinamas kažkoks Johnson, pagautas parlamento rusiuose prie statinių su paraku. Karaliaus Jokubo I-jo įsakyta kančiomis išgauti jo sąmokslo dalyvius. Jis prisipažino, jo vardas Guy Faisker. Išdavė dalyvius. Kartuvės.

Kita moteris belaisvė— Katarina Howard, penktoji Henriko VIII-jo žmona. Vos 21 m. amžiaus. Ji susirupinusi dėlto, kaip ji atrodys ant ešafoto, prie kaladės, kur kirs jai galvą. Prašo atnešti kaladę vidun, repeticijoms. Ir ji atlieka repeticiją išvakarėse prieš savo bausmę.

Buvo ir pabėgimų. Lordas Nithsdale, 39 m. škotas didikas, pasmerktas mirti už dalyvavimą Jakobitų sąmoksle 1715 m. žmonės susirinko ant bokšto kalnelio žiurėti egzekucijos. Baudžiamojo nėra. Jo nesuranda bokšte. Ryto metą buvo atėjusi jo žmona su dviem kitom moterim atsisveikinti prieš jo mirtį. Jas inleido pas jį. Praėjo kiek laiko. Sargybinis išleido iš bokšto keturiais moteris. Jos visos verkė, ir susijaudinęs sargybinis nei nepastebėjo to, kad buvo inleidęs tris ponias, o išleido keturias... Nithsdale'io žmona aprengė jį moteriškais rubais, nupudravo veidą ir visos keturios laimingai išėjo in laisvę. Jie pabėgo in Doverį, persikėlė per kanalą in Prancuziją ir vėliau pasiekė Romą, kur dar gyveno 28 metus.

Rodomas kambarys, kur Henriko VIII-jo žmona Anna Boleyn rašė savo vyrui laišką, maldaudama jį palikti jai gyvybę. Iš to kambario lango ji matė paskutinį kartą saulėtekį. Kitame kambary 1534 m. buvo uždarytas 76 m. senelis vyskupas Fisher, be tinkamo maisto, ligonis, be rubų. Čia jis kentėjo per 14 mėnesių. Po to jį išvedė iš bokšto ir nukirto galvą. Jo galva buvo iškelta viršum bokšto, kad minios galėtų matyti, kaip karalius keršija tiems, kas jo neklauso. Minioje buvo žmonių, mačiusių aplink Fisherio galvą spindintį ratą.

Bokšte buvo ir suktybių. Vienas jo viršininkų, gaudavęs Elzbietos laikais 200 svarų algos metams, pelnė dar ir kitais budais. Jis kilnesniuosius savo kalinius kviesdavo pas save pietų, vaišindavo juos vynu ir patiekdavo labai augštas sąskaitas. Kitiems siulydavo apsigyventi jo bute ir užmokėti už buto baldus. Kaliniui netekus ant ešafoto galvos, tų kambarių baldai pasilikdavo kitiems, kurie ir vėl sumokėdavo už juos viršininkui. Kas nesutikdavo mokėti, turėdavo grįžti in rusį, gulėti ant šaltų ir šlapių plytų, pajusti sunkius grandinius ant rankų ir kojų.

Kitas bokšto valdytojas John Barkstead tarnavo Cromwell'o laikais. Buvo turtingas. Cromwell'ui mirus, Angliją valdė jo sunus Ričardas Cromwell, turėjęs sąskaitų su Barksteadu. Šis, kažkur bokšte užkasęs 7,000 svarų, pabėgo in Olandiją. Buvo iš ten pargabentas atgal in Londoną ir 1662 m. pakartas. Jo turtų ieškojo bokšte garsusis dienoraščių autorius Samuel Pepys, bet nerado.

Londono bokštas yra viena garsiausių ir inžymiausių Londono vietų, susijusių su įvairia ir turininga Anglijos istorija.

K. V-as.

Arėjas Vitkauskas

JUOKAS IR AŠAROS

Su sužeista širdim aš einu per pasaulį,
sau ant lupų išrašęs ženklą šypsenos...
Kad atminimai atima man saulę —
iš elgesio ir žodžių niekas nežinos.
Ir — "kas kam darbo!" Tegul kvailiai verčią
mane puotauti, klykti, gerti su visais —
aš gėrimą išliesiu tyliai kur į kerčią
ir, žinoma, skausmu nesidalysiu aš su jais...
Jei nori žioplos "tetos" anekdotų —
galiu aš juos sakyti per naktis...
Bet ne su kiekvienu idiotu
paverks drauge mana širdis...
Kas nori juoko — nepavydžiu!
Galiu aš juoktis... Bet mana žaizda,
nors smaugs krutinę savo dydžiu,
nebus sočių poniučių pašaipa!..
Eikš čion, dažyta, pasigėrus,
tetule arba mergina!
Tu juoksis, šonus nusitvėrus,
jei juoko vieno tau gana!
Bet jeigu kas iš viso burio
kartumą mano pastebės
ir žvilgsnį mano slaptą niurų,
ir mano juoko nenorės, —
aš tą galiu, visus palikus,
lydėti į tuščius laukus
ir — kol ištis aušros kasnykas —
širdies parodyti skausmus,
prie jo krutinės prisiliesti
ir verkti ligi ryto dviese...

Detroit, Mich., 1934. VII. 11 d.

JUOKAI

NEIŠDUODA PASLAPTIES

Mokytoja (dešrininko dukteriai): Pasakyk man, Onute, iš ko daromos dešros?

Mergaitė tyli.

— Juk esi mėsininko duktė, tai privalėtum žinoti.

— Mačiau, kaip dirba, bet tėvėlis uždraudė apie tai pasakoti, — atsakė nedrąsiai mergaitė.

Teisėjas į arkliavagį — Jei tamsta šituo spendimu nepatenkintas, tai galite apeliuoti į apygardos teismą.

Arkliavagis — Ačiu už patarimą, pona teisėjau, bet apeliuoti aš nemanau; noriu tuos dvejus metus kalėjime pabuti laisvas nuo teismų. Įgrįso jie man ligi gyvo kaulo...

Policininkas — Tai tamsta sakai, kad šita piniginė yra tamstos? Reiškia, tamsta ją pametei?

— Taip, tai yra ta pati piniginė, kurią aš pamečiau.

— O kuo tamsta gali tai įrodyti?

— Ogi tuo, kad visos mano kišenės kiauros.

Ponia klausia samdomos tarnaitės — Bet ar tamsta moki gražiai auklėti vaikus, ar moki tinkamai juos prižiurėti?

Tarnaitė — O taip, poniutė. Aš tarnavau pas tokius ponus, kurie turėjo keturius vaikučius. Jei vaikučiai butų gyvi, aš ir toliau bučiau pas juos tarnavusi.

— O ar jie visi mirė?

— Taip. Vienas per langą iškrito, antras vaisių persivalgęs numirė, trečią automobilis suvažinėjo, o ketvirtas man bemaudant vonioje prigėrė...

Vietos žinios

Miesto Gatvių Komisijonierius Jenkins Prašalintas

Iš priežasties Griffenhagen raporto, kuriuo atidengė didelę Worecsterio taksų mokėtojams sensaciją, tai yra, kad Gatvių Komisijonierius Everett W. Jenkins išeikvodavo apie po $250,000 kas metai miesto gyventojų sudėtų pinigų, užtai miesto vyriausybė nubalsavo prašalint tą valdininką ir padaryti nuolatinius pakeitimus. Pirmadienio vakare įvyko miesto vyriausybės susirinkimas, laike kurio didžiuma nubalsavo prašalint Jenkins. Aldermanų Butas nubalsavo 7 prieš 3 ir Taryba nubalsavo 25 balsais prieš 3, del pasmerkimo valdininko, kurs išmėtė taksų mokėtojų sunkiai surinktus pinigus.

Įdomu buvo, kad tie šeši valdininkai, kurie balsavo prieš išmetimą Jenkins, buvo visi demokratai. Gruodžio mėn. Worcesterio Taksų Mokėtojų Sąjungai ir Tarybos nariams įtarus, kad Miesto Gatvių departamente yra netvarkos, tai neseniai miręs majoras Cookson slaptai pakvietė Griffenhagen & Associates firmą iš Chicagos padaryt tyrinėjimą. Griffenhagen firma atidengė, kad ketvirta dalis milijono dolerių išeikvota kas metai; kad yra betvarkė departamente; kad neteisėtai perkama ir išleidžiama; priparodė smulkmeniškai visus nedateklius; ir kokios reformos reikalingos departamento sutvarkymui.

Taigi, tie, kurie stovėjo už Jenkins ir nenorėjo jo prašalint, tikrai raketieriškai pasielgė — užsistojo už visuomenės išnaudotoją.

Antradienį, einantis burmistro pareigas William A. Bennett ypatiškai įteikė raštus Miesto Gatvių Komisijonieriui Everett W. Jenkins. Prašalinus departamento viršininką, liglaikinis burmistras paskyrė Fred A. Wilkinson liglaikiniu Miesto Gatvių Komisijonierium, pagal Miesto Tarybos nutarimus, pirmadienio vakare.

Worcesterio Taksų Mokėtojų sąjunga, kuri daug veikė Jenkinso prašalinimui per savo direktorius pranešė, kad tai tik pradžia padaryta Gatvių Departamento sutvarkyme. Direktoriai taipgi reikalavo, kad Griffenhagen raportas butų pamatas pakeitimams ir sutvarkymui departamento. Fred A. Wilkinson buvo prisiegdintas trečiadienį. Tuojaus jisai pradėjo įvykdinti reikalingas nustatytas reformas.

Išvyko Lietuvon

Agota Dabrovolskienė, nuo 395 Millbury gatvės, išvyko Lietuvon aplankyt savo seną tėvą, Sienkonių kaime, Žąslių valsčiuj, Kaišedorių apskrity. Ji išvyko laivu Statendam, rugpiučio 15-tą dieną. Jos sunųs ir dukterys, dabar visi suaugę, išleido motiną atostogoms. Kelionės reikalus parupino "Amerikos Lietuvio" agentura.

Atvyko iš Rusijos

Šiomis dienomis iš Rusijos atvyko švedų linija Julė Makus su savo sunu Vladu ir duktere Marijona pas savo vyrą Stanislovą Makus. Šioji šeimyna turėjo daug kliučių nuo sovietų valdžios pakol buvo leista jai gryžti į Jungtines Valstijas. Kelionės dokumentus parupino "Amerikos Lietuvio" agentura.

Millbury Furniture Co.

Baldai, Kilimai, Naminiai Rakandai

Grunow — Norge — Crosley
ELEKTRINIAI ŠALDYTUVAI

Glenwood, Queen, Atlantic ir Kitų Išdirbysčių PEČIAI

Philco — RCA Victor — Zenith
RADIO

Maytag—ABC—Thor—Blackstone
SKALBIMO MAŠINOS

Taipgi Mes Taisome Radio

Geriausios Rušies Baldai už labai žemą kainą — Mokant tuojau arba išsimokėjimui.

TEL. DIAL 2-5936

178-200 Millbury Gatvės

Worcester, Mass.

Trys Broliai Šimkai Policininkai

Jau lietuviai ankščiau skaitė apie Vincą Šimką, Valstijos Policininką Leitenantą ir jo garbingus žygius; taipgi apie jo brolį, Danielių Šimkų, kuris šią vasarą tapo Worcesterio Miesto policininku. Gi dabar trečiasis brolis, Teodoras J. Šimkus, 28 metų jaunuolis, išlaikė kvotimus pasekmingai iš 3700 aplikantų. Reiškia iš arti 4,000 jounuolių, Teodoras buvo pirmoje vietoje.

Antradienį, rugpiučio 18-tą, Teodoras Šimkus išvyko į Framingham, Mass., kur bus nauji policininkai lavinami per tris mėnesius. Teodoras Šimkus paskirtas į Volstybės policininkus. Šimkų šeimyna susideda iš našlės motinos Elenos Šimkienės, penkių sunų ir dvejų dukterų. Apart dvejų vedusių, sunų, visi gyvena sykiu, nr. 3 Plane g-vės.

Lietuvaitės Teisininkės Vestuvės

Ona Stalgaičiutė-Johnson, žymi lietuvaitė teisininkė, Worcester County Bar Association narė, ir H. Louis Rocheleau, susituoks 9-tą valandą ryte, antradienį, rugsėjo 1-mą dieną, Aušros Vartų bažnyčioj. Teisininkė Ona Stalgaičiutė praktikuoja teises Mahoney — Moynihan teisininkų firmoje. H. Louis Rocheleau, šerifo H. Oscar Rocheleau sunus, yra apdraudos agenturos vedėjas ir savininkas. Jaunosios tėvai, Pranciškus ir Elzbieta Stalgaičiai, yra tarp Worcesterio lietuvių kolonijos pirmųjų gyventojų.

Pamergės bus panelės: Phoebe Rocheleau, Marijona Leonaitė ir Louise Rocheleau. Pabroliai bus J. Oscar Rocheleau; Dr. Romeo J. Cournoyer, Spencer, Mass.; Dr. Frederick E. Dupre; Dr. Louis U. Jacques ir Dr. Raymond W. Gadbois. Po vestuvių, jaunavedžiai išvyks į Vera Cruz, Mexico ir sugryžę gyvens Worcestery.

Teismo Žinios

Anielė Stankienė įteikė prašymą atskiram užlaikymui nuo savo vyro Stanislovo Stankaus, užtai, kad jis apleido ją, už žiaurų pasielgimą, už girtuokliavimą, už neužlaikymą ir nuolatinius keiksmus. Prašymas buvo paduotas per Ben Mendelsohn ofisą, moteries teisininką.

Sofija Gilienė, nuo 2 Dorchester gatvės, apskundė savo vyrą Praną Gilių ir ieško atskiro užlaikymo. Ji kaltina savo vyrą už nuolatinį girtuokliavimą, už žiaurumus, keiksmus ir piktumus. Adv. Ben Mendelsohn gina žmonos reikalus.

Trumpos Žinutės

Tamas Daminaitis, iš Bronx, N. Y., pirmiau buvęs worcesterietis, buvo atvykęs į Worcesterį aplankyti gimines ir draugus. Jisai dirba Miesto ligoninėje ir laike savo atostogų aplankė Worcesterį, kur gyveno per daug metų nuo atvykimo iš Lietuvos.

Juozas Sidabras, gerai žinomas lietuvis veikėjas, iš New Yorko miesto, per pereitą savaitę lankėsi pas savo gimines, Morningdale, Mass. Jisai taipgi aplankė vietinių lietuvių įstaigas. Svečias sugyžo atgal į New Yorką antradienį.

Marijona Nedzinskaitė, maloraus budo lietuvaitė, iš Mount Carmel, Pa. besilankydama Naujoje Anglijoje lankėsi Worcestery pas savo draugus. Ji apsistojo pas savo tetą Boston, Mass., gi iš ten važinėja į įvairius miestus aplankyti gimines ir pažįstamus.

Tarp 79 studentų, kuriems Clark universitetas suteikė stipendijas ((scholarships) už moksliškus gabumus yra sekantieji: Jonas V. Vaitkus, senioras, Juzės Vaitkienės sunus, 29 Dochester gatvės; Feliksas Mickus, iš Milford, Mass.; ir Vytautas Mikelk, Gillbertville, Mass. Paskutinieji du studentai šiais metais tik pradės lankyti Clark universitetą.

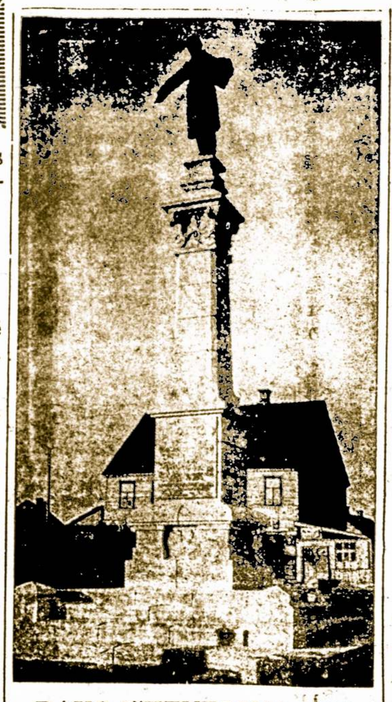

DAUG IŠKENTĖJOM, BET LAISVĘ LAIMĖJOM

Nepriklausomybės kovų žygiams atminti visa Lietuva puošiasi didingais paminklais. Jie statomi įvairių kovų didvyriams ir tiems nepriklausomybės kovotojams, kurių vardai šiandien mažai kam žinomi, bet kurių darbai laisvės atgavime yra labai dideli. Vaizdelyje matome puošnų paminklą lietuviui ukininkui. Šis paminklas visuomenės aukomis pastatytas Raseiniuose ir atidengtas 1934 m. birželio mėn. 24 d. Tsb.

Lietuvių Radijo Programa

Prašome užsistatyt savo radijus — WHDH stoties (830 kilocikliaus) kaip 9:30 ryte šį sekmadienį.

1 — Trijų Buinių orkestra iš Cambridge. 2. — Dainuos J. Grybas, J. Pakarklis ir A. Černauskas iš Norwoodo. 3 — Dialogas "Laiškas nuo Elenutės". Sulošė J. Grybas ir J. Pakarklis iš Norwoodo.

Po programui prašome parašyt laišką arba atvirutę į stotį WHDH, Lithuanian Program, Boston, Mass. pranešdami kaip patiko programas. Jei norėtumet išgirst kokią dainą ar muziką, malonėkit pranešt ir mes bandysim išpildyt Jusų prašymus.

Worcesterio 14 didelės pramonės suteikė 37 stipendijas ateinantiems mokslo metams Worcester Polytechnic Institute. Tarp išrinktų 37 studentų, kuriems suteikta šios stipendijos yra sekantieji lietuviai jaunuoliai: Jonas Baškis, 125 Endicott gatvės; Juozas Putelis, 72 Seymour gatvės; Albertas Leonavičius, 24 Vale gatvės; Danielius Bundza, 26 Hacker gatvės; visi iš Worcesterio.

Panelė Ruta Čivinskaitė, Motiejaus ir Matildos Čivinskų duktė, 340 Harding gatvės, priėmė pakvietimą mokytojauti Marymount Kolegijoj, Tarrytown-on-the Hudson, New Yorko valstijoj. Ruta Čivinskaitė mokytojavo Letchworth mokykloj, Thiells, N. Y. per paskutiniuosius du metu. Ji išvyks rugsėjo 19-tą į savo naują vietą.

Kun. Vincentas Čižauskas, M.I.C., pe veik du mėnesiu buvęs Aušros Vartų parapijoj kaipo vikaras, liglaikinai išvyko į Brooklyn, N. Y. pavaduot kun. Jonui Šeštokui, kurs apsirgo. Kun. V. Čižauskas yra gimęs ir užaugęs Brooklyne.

Cecilija Šimkiutė, nuo 4 Chapin gatvės, trijų lietuvių policininkų brolių sesuo, išvyko automobiliu aplankyti pietines valstijas ir Texas valstijos parodą.

Dr. Vaišnora su savo žmona, Marijona, laimingai sugrįžo iš kelionės po Suv. Valstijas. Jo kelionės įspudžių aprašymas tilps sekančiame Am. Liet. numery.

Florencija Manasaitė, Ignoto ir Uršulės Manasų duktė, nuo 144 Vernon gatvės sugryžo po kelionės į Washington, D. C.

Kazimieras ir ponia Milleriai, adv. Antano Millerio tėvai praleidžia atostogas Revere pajuryje, netoli Boston, Mass.

Antanas ir Ona Keršiai su savo jauna dukrele buvo nuvažiavę automobiliu į Saratoga Springs, N. Y. atostogauti. Antanas Keršis yra didelės valgomųjų daiktų krautuvės savininkas, 934 Grafton gatvės.

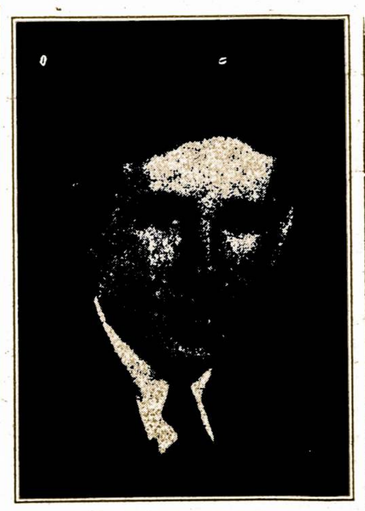

JUOZAS GRIGAITIS

Juozas Grigaitis, Kandidatas į Valstijos Valdininkus

Juozas Grigaitis, gerai žinomas jaunuolis veikėjas, įstojo į kandidatus, kad buti išrinktas atstovu į valstijos legislaturą. Į tą pačią vietą siekia dar keturi kandidatai, Edward Albert, John Killeen, Charles Kelley ir George Howarth. Juozas Grigaitis yra bepartyvis ir demokratų kandidatas, gi kiti keturi yra vien tik demokratų partijos; visi yra iš ketvirtosios miesto srities.

Juozas Grigaitis yra gerai žinomas jaunuolis, kurs yra užsitarnavęs visų vietinių lietuvių paramos. Jisai baigė Šv. Jono aukštesnę mokyklą, Šv. Kryžiaus kolegiją ir Valstijos Mokytojų Kolegiją, Fitchburg, Mass. Jisai priklauso prie Šv. Kazimiero parapijos, veikia prie įvairių politiškų, pašalpinių ir bažnytinių draugijų. Jisai dabar dirba Valstijos Bute, Bostone. Juozas gyvena su savo tėvais, Kazimieru ir Magdalena Grigaičius, 32 Houghton gatvės. Vietiniai lietuviai balsuotojai, paskirkite šitą jaunuolį apginti jusų reikalus į Valstijos vyriausybę. Laikykime vienybę ir paskirkime nors vieną lietuvį į vyriausybę. Paskyrimai įvyksta rugsėjo 15-tą dieną. **Rėmėjas V. Barysas**

Didelis Išvažiavimas Rugpiučio 30-tą

SLA. 318-ta kuopa rengia pikniką, kuris įvyks sekmadieny, rugpiučio 30-tą ant J. Babrausko ukės — miške, Leicester, Mass. Vieta yra labai graži, galima pakvėpuoti tyru oru, o kas norės galės pasišokti, bus gera orkestra, kuri grajis iki vėlumos vakaro.

Taigi, gerbiamieji lietuviai ir lietuvaitės, kviečiame jus visus atsilankyti, o mes jums patarnausime kuo geriausia visiems.

Kviečia 318 kuopos komisija ir Valdyba

PAIEŠKOJIMAI

ADOMAITIS, Juozas, s. Juozo, kilęs iš Alvito, Vilkaviškio apskr., gyvenęs Philadelphia, Pa.

ADOMAITIENĖ, Adelė, gyvenanti New Yorke.

AUGAITIS, Jonas, taip pat žinomas kaipo JAMES SIEBERT mirė ir paliko nemažą turtą. Jo įpėdiniai arba apie jį ką nors žinantieji prašomi atsikreipti į Konsulatą. (10-2474).

BAČINSKAI, Juozas ir Augustas, kilę iš Bagšių kaimo, Alytaus apskr., gyvenę New Yorko mieste.

CISEVIČIUS, (Casavech) sunus Prano, gyvenęs Philadelphia, Pa.

DIDŽIULIS, Romualdas, s. Kazio, kilęs iš Jodinių dvaro, Kupiškio valsč., Panevėžio apskr., gyvenęs Norwood, Mass., vėliau New Haven, Conn.

JANKEVIČIUS, Povilas, gyvenęs Elizabethport, N. J.

KARPAVIČIUS, Kazys, gimęs Alvite, Vilkaviškio apskr., gyv. Phila., Pa.

KLYSČIUNAS, Antanas, gyvenęs New Yorko apylinkėje.

MAKULAVIČIUS, Jonas, gyvenęs Eden, Md.

MILAŠAUSKAS, Tadas, kilęs iš Nemakščių valsč., Raseinių apskr., gyvenęs Brooklyn, N. Y.

MIŠKINIS, Mečislovas, s. Andriaus, kilęs iš Trakų vk., Balniukų valsč., prieš Didįjį Karą gyvenęs Brooklyn, New York.

PAJERKAS, Juozas, s. Kazio, gyvenęs Rochester, N. Y.

PETRIKIENĖ-GLUŽINSKENĖ, kilusi iš Viekšnių v., Mažeikių apskr., gyvenusi Durham, Conn.

IEŠKOMIEJI arba apie jujos ką žinantieji, teiksis atsiliepti adresu: **Consulate General of Lithuania, 46 Fifth Avenue, New York, N. Y.**

Lietuvos Generalinis Konsulatas

Filene's

Tiktai

8 Daugiau Dienos

Musų

Rugpiučio Mėnesio

PARDAVIMO

Kalinių ir Audeklinių Paltų

Pardavimas užsibaigia rugsėjo 5-tą dieną! Pirkite jusų žieminį paltą dabar ir sutaupykite sau

10% IKI 20%!

Pigiausiomis Kainomis Geriausi Gėrymai

Dabar NORE'S gėrymų krautuvė parupino nepaprastų nupiginimų savo klijentams. Tarp kitų nupiginimų, rasite puikiausius senus Kalifornijos vynus — "Port, Sherry, Muscatel", kurių kaina sekanti: už penktą **39c**, pirmiau **69c**; už ½ galiono **79c**, pirmiau **99c**; už galioną **$1.55**, pirmiau **$1.95**. Dar norime pa minėti kitą nepaprastą vertę: tyra distiliuota kadugių degtinė dabar parsiduos sekančiai: už puskvortę **49c**, paprastai **60c**; už galioną **95c**, paprasta vertė **$1.15**. Kas šeštalienį šioje krautuvėje rasite tikrai vertingų pirkinių už nupigintas kainas. Užlaikome pilniausį pasirinkimą Worcestery. Žemiausios kainos už alų — vyną ir kitus gėrymus. **NORE'S—155-159 Water gatvės — Tel. 3-0250 — Worcester, Mass.**

L. J. Paulauskas

Gerai visiems žinomas Insurance Agentas perkėlė savo ofisą į naują vietą po No. 4 Lafayette St., Vaškelevičiaus namas, šalia gerai žinomo dentisto dr. Zekaus ofiso.

Su visokiais apdraudos (insurance) reikalais malonėkite kreiptis viršuj paduotu antrašu. Tel. 4-7957.

Noriu Išnuomoti

Penkių kambarių moderišką namą, su visais patogumais; centralinis šildymas atskirai nuo kitų; pirmas aukštas; lietuvių centre; labai tinkama vieta graboriams, gydytojams ir t.t. Kreipkitės **John Kurowski, 10 Vernon gatvės, pirmas aukštas.** (34-36)

Pardavimui

8½ akrai dirbamos žemės; gražus namas; tvartas; vištininkai; vaisiniai medžiai; randasi Sutton, Mass. prie Manchaug ir Oxford kelio. Tel. 5-3865.

PARSIDUODA NAMAI

Turiu daug gerų namų pardavimui ant Vernon gatvės, Grafton gatvės ir kitose apielinkėse. Visais reikalais kreipkitės pas

L. J. PAULAUSKAS
Apdraudos Agentura
4 LAFAYETTE GATVĖS
Tel. 4-7957 Worcester, Mass.

Svarbus Susirinkimas

Spaudos palaikymo pikniko rengėjų susirinkimas įvyks penktadienį, rugpiučio 28-tą, kaip 7:30 vakare, Lietuvių Klube, 12 Vernon gatvės. Į šį susirinkimą yra kviečiami dalyvauti visi pereito spaudos palaikymui pikniko rengėjai ir darbininkai.

Šiame susirinkime bus paruošti parengiamieji išvažiavimo planai del vietinio laikraščio, Amerikos Lietuvio; išvažiavimas įvyks rugsėjo 6-tą dieną.

Mass. Valstijos Viešų Darbų Programas Prasidės Spalio 1-mą

Viešų darbų programas susideda iš 346 projektų, kurių įvykdymas lėšuos $48,947,979. Šį apskaitliavimą pateikė valstijos direktorius Frank H. Foy.

Visi viešų darbų projektai yra paruošti pradėt su spalio 1, 1936, ir baigt tuo pačiu 1937 metų laiku.

Ben. Mendelsohn
ADVOKATAS
390 Main St. Room 931-932
Worcester, Mass.
Tel. 5-3865 Res. 5-2310

Ofiso Tel. 5-2576 Room 527
Charles W. Tamulonis
Lietuvis Advokatas
Namų Tel. 3-3631
390 Main g-vės—Worcester, Mass.

DR. K. MICHALSKI
Gydytojas ir Chirurgas
Valandos: 2 iki 4 ir 7 iki 8 vak.
Nedėliomis ir Šventėmis pagal sutartį
15 Vernon St. — Worcester
DIAL 5-8562

F. A. Vaišnora, M. D.
(VEIKSNER)
LIETUVIS GYDYTOJAS
OFISO VALANDOS:
Nuo 10—12 ryte; nuo 2—4 dienos ir nuo 6—8 vakare
(Sekmadieniais sulig susitarimo)
Tel. 5-7810
96 Vernon G-vės, Worcestery

MESSIER'S DINER
Pabandykit Pas Mus Sykį Pavalgyt ir Pasisvečiuot Naujai Įrengtuose Budelėse.
49 Millbury Gatvės

"Russian Cleercoal"
ANGLYS
Aukštos Šilumos ir Mažiau Bačkutės Pelenų iš Vieno Tono
Pabandykite
Doherty Coal Co.
34 Franklin St.—Worcester, Mass.
Sankrova: 241 Southbridge St.

Pardavimui

Noriu parduoti vieną namą, kur gali gyvent trejos šeimynos ir vieną namą dvejų šeimynų gyvenimui; taipgi garadžius dviem karam; viskas už labai sumažintą kainą — $7,000. Informacijas gausite: 35 Ellsworth gatvės arba telefonu 2-1481. (32-34)

Reikalinga Darbininkas

Reikalingas vidurinio amžiaus blaivas darbininkas, kurs moka mėlžti karves ir dirbti ukio darbus. Walter Zmetra, Box 73, R.F.D., Tel. Webster 153 ring 2; Dudley, Mass. (33-35)

PARSIDUODA

Nepaprasta Proga. Geriausias Pirkimas netoli Worcesterio Pirmą Kartą Paskelbta — 12 mylių iš Worcesterio. Pardavimui iš priežasties ligos—9 kambarių namas, su elektra ir kitais trobesiais; 75 akrų ukis; 30 akrų dirbamos žemės; 9 raguočių, 4 telyčios, bulius, 2 arkliai, 125 vištos; mašinos; be mortgičiaus; sutinka imti pirmą mortgičių. Žema kaina perkant dabar — $3,900., reikalaujama neperdidelis įmokėjimas.

Geras Pirkimas: iš priežasties mirties šeimynoje; 70 akrų ukis; 30 akrų dirbamos žemės; naujas 6 kambarių namas; 2 tvartai; 2 karvės, telyčia; arklys; mašinos; pirmas mortgičius $725.00. Greitam pardavimui $2,500. Neperdidelis įmokėjimas.

Puiki Proga: už $700. įmokėjimą — graži 50 akrų ukis; žemė derlinga; geri moderniški trobesiai; elektra; bėgantis vanduo; maudynės; tvartas 12 karvėms; nauji vištininkai; 1,000 aviečių augalų; 500 štarelių augalų; jaunas obuolių sodas; arklys; karvė; telyčia; mašinos; 15 akrų pušynas — žema kaina — $3900.

E. W. DUPUIS
627 Main St. Tel. 5-3349 Worcester

PARSIDUODA NAMAI!

Arti Providence St., 3 gyvenimų po 6 kambarius namas, 2 "steam heaters", viskas moderniška — $5000.

Barclay St., 3 gyvenimų po 6 kambarius namas — $5800.

Arti Vernon St., 3 gyvenimų po 6 kambarius namas — $6000.

Arti Vernon St., 3 gyvenimų po 5 kambarius namas — $5500.

Visi šitie namai yra moderniški ir pigus. Turiu ant pardavimo namų visose dalys miesto, dabar tik proga pirkti.

L. J. Paulauskas, Insurance Agentas, Naujas Ofisas, 4 Lafayette St., Tel. 4-7927. (33-34)